

העולם הזה



רביח וכל אדן אגדץ

פקידונים חסרי אופי ומצפון, כורים בעניני ים...

(ראה רפורטזיה)

העורך הראשי:
ד"ר חנוכי
ראש המערכת:
שמואל מירון

עורך הבית: מייכאל אלמו (זמני)
הכתב הראשי: יהודה נבאי

השבועון הספורטאי

רחוב גליצמן 8, תל-אביב
(ליד תיאטרון "התנין")
ח.ד. 184, טל. (זמני) 64785
פנקס: 64785
משרד המערכת: בירושלים
רחוב דוד המלך (יוליאנו)
פול משרד המערכת

עורך התבנית: ד"ר חנוכי
הצלם הראשי: פול גולדמן

עורכי מדורים: מייכאל אלמו, ניצה נבי, ירחם נבי, חמר תדמור.

משתתפים קבועים: סרנצה גרובנר, רפאל חייט, אוסקר סאוכר, סיליס מיאורי, צבי שש

ראש-מערכת, ירושלים: מ"מ ראש-מערכת, חיפה: דוד גרינברג

סנטר-הדפוס: מונטי נייקובס, נבריאל דנון, יצחק המאירי, שמואל מירון

המחיר: העולם הזה בע"מ, רפוס ישראל, תל-אביב

מכתבים

חומר קריאה לחולים

השבוע ערכתי, סדר בחפצי ונתנול לעיני ערמות של חוברות ועיתונים ישנים שנצטברו במשך שנים בעליית האג, בזה גילונות עלם, העולם הזה ועיתון נים לעיתים שמרתי עליהם זמן רב כיון שאמרתי להציק בהם ולהזכר מפעם לפעם בעבר. אבל מאוחר עזת אתחנה נערמים בשפע ואין שעת פנויה לכך. עברתי כחובשת בבית-החולים הסיבתי בצבא ואני יודעת שהחולים חסרים חומר לקריאה... עלה בדעתי הרעיון למסור את כל העיתונים הישנים הללו לבתי-החולים. רצוני היה שמסר אחראי לי פעולות צבוריות כשלכם ימול לידיו את היוזמה. רחל ארליך, גבעתיים

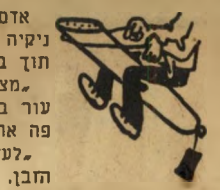
העולם הזה מוכן לקבל יוזמה זו לידיו, יעביר לבתי חולים כל חומר קריאה שיקבל. הפצצה

את הפצצה שהוטלה במערכת העולם הזה הנכם משמים למפצה שהוטלה במשרד החינוך ומתקשים את העתונות על שלא העריכה את הדבר כראוי. האם אינכם סבורים שמשרד החינוך חשבו שמערכת העולם הזה, אם כי גם היא לולול?

רבתי כמאל

רשימתכם על רבתי כמאל (העולם הזה 788) התח 100 אחוז. הייתי שכנת של כמאל בשכונת שיר ג'דאח. גרנו באותו הבנין. הוא ותחתן בדיוק חודש אחרי נשואי זה היה בשנת 1945

באו עיני



אדם התפרץ לנק' ניקיה כשנקניק ח' תוך בידו. מצאתי רצועת עור בנקניק שקניתי פה אתמול, קרא. לעוזל, אמר חבן, שכחנו לה'

תיר את המושכות ו' הקורא ייסינס, חיפה, זוכה בפרס השבועי של 1 לילי.

למען השלום

מן הראוי היה כי בימים אלה, תפקיבו חלק מעתונכם לעזרת העמים המתקשים ביוזמה מבלי שלום לא תוכלו להחזיקם ובאם תפול פצצה היא לא תבחין בין אויבסקיבים לבין שוה' רי שלום.

לוחם שלום, תל-אביב

יחס מדום?

הכתבה על כביש סרום (העולם הזה 788) היא תה מצבה ונתנה לכהל קוראי העתון המבונה כללית על הנעשת בחלק זה של הארץ. אולם דבריים כי, היחס אליהם (תפועלים) דומה ליחס אל אסירים ובורים בסדר? מנע בי מאד וכמוהו אני כי עובדים אחרים מהנהלת המפעל ראו את עצמם נפגעים. מאד חצטעריי ששלום כהן הת' רשם כך בעת בקורו במחנה. האם חורבנות מיוחד' סים להנהלת מ.ע.צ. התחזות או להנהלת ה' תורתי והערכתי לראש המערכת על הכתבה הנחה.

משה אלוני, מנהל המחנה

כביש ממשית, סדום הדברים לא היו מיוחסים ליחס המנהלים (במחנה או במחנה) אל הפועלים כי אם ליחס הישוב בכללו, אל כל הפועלים בסלילת הכביש.

ליל החג

אני תלמידת השביעית בנמסיה תל-אביבית. והנה חסס אותי המורה בשעת שיעור בתלמוד קוראת את העולם הזה. לצערי קראתי באותה הד שעה את ספרו של אברהם דמטור ליל חגג. המורה הביול עלי עונש: לקרוא בקול את ה' ספור. כל התלמידות קבעו סה אחד שאת הספור תוה כתב אדם אשר אינו מוצא את דיוו וריליו בכתיבה כלשהי.

סנינה גרינברג, תל-אביב מאחורי "אברהם דמטור" מסתתר סופר ידוע.

שירה של סתרנות?

הומעתני לקרא (העולם הזה 788) כי שירו של איש השלמה חיים גורי נגד משפט סלנסקי מופץ בחשאי. האמנם (גורי) שלא נרתע מלחתום את שמו על שירי סער נגד שלטון זר ואף נגד קר והצגה (החורשות האורן במשבר?) בוש הפעם בעמדתו? אם עשה זאת פסני משמעת מפלגתית הרי יודרך המשיאת נלוחה ביותר.

אליעזר בוכני, חיפה

משפט מראג

בתעולם הזה (788) הפנית את הקוראים למאמר שהתפרסם על שליש גליון. הזאת הייתה התנועה על משפט וזעות זה? במקום להראות את הקני' עים הדוחשים משטר קבול לביום משפט מוקינים אלה, ספרתם על דרכו של האיש אורן. במקום להקוע, "רימורקטיות" תצוקקות חסם על אימפריות ליום, בעור שלמעשה הנן האימפריאליסטיות כי עלמנו: במקום להצביע על דאביעות במשטר זה, הטוען כי קים חוסס במדינתו ומביא לידו התנגשות בין כל לאביו ואשח לבעלה ולהאשפלת האדם: במק' קום זה מתפתחם בנתוח — יסודי אמנם — אורוח ירה הדבש שנמסר בין ברית הסועצות למפא"י ובין תלמונים לציונות.

דן בנדר, כפר אונן לאחר כל מאמצי הסקר של השומר הצעיר במשך 23 שנה חל לפתע, בשנת 1945, שנוי יסודי בעמדת רוסיה כלפינו... מן דלתה הסבה האמיתית לשנוי זון? נזכור שבאותה שנה פעלו בארץ ישראל שתי תנועות מתחרות שהסילו חתיות על הבריתים. באותה שנה התחילה לפעול גם תנועת חמרי. ארץ ישראל תפסה מקום נכבד בחורשות, ואורן היה (בעיני דר רוסים) בן הישוב שלחם באנגלים.

רוסיה מבניה רק את שפת המעשים וחשבה שי' תנועת מהפכנית תקימת בארץ הנמצאת תחת שלי' טון אימפריאליסטי מן חלסתם חייבת לעמוד בראש תנועת מתחרת אנטי-אימפריאליסטית. משום כך היה אורן כה מכובד.

משה תבור, איש דבר, מספר בעתונו שכאשר בקר, ב-1947, במערכת רודה פראבו כפראן ארתה לו העורר מברק בדבר פצול מועדון הקצינים בי ירושלים ואמר לו: "אתם התנועה תאחת במזרח התיכון הלוחסת באמת באימפריאליזם הבריטי." דומני שלא תעמרו בכך זה את השומר הצעיר ואת אורן אשר לחמו במפוצצי מועדון הקצינים והסניגור לירי הבלושם הבריטי.

פרשת חדרה

קראתי בענין, את רשימתכם (העולם הזה 788) על השערוריות בעיריית חדרה, אך כמי שהתעניין אישית בבעיה, חייב אני לתקיר על אי אלה אי-דיוקים והשגטות — שיש בהם כדי לשנות את רוח הכתבה.

א. ראש העיר, מר ברמן, נמצא אשם בפעילות לא רק בפשרת המוצרים "קאוסמן", אלא בעור מס' פר פרשות: עריכת מסיבה לפעילי מפא"י אחרי הבחירות, בקפה וינקלר, וכיסוי ההוצאות על ידי קופת העיריות בסקוה איננינר, "וינקלר", תשלום למעלה 8000 לירה ללא קבלה, וכו' מספר ענינים שמבקר המדינה לא תעיר עליהם בדו"ח, ושלישי מיטב ידועתי עור יוכאו לכידור משטני. ב. ביחס לפרשת קאופמן, שלשי דברי ראש העיר באה כדי לכסות תוצאה למתגרס העיר מר שמיר, הרי מר שמיר הצהיר בפני שני עדים (מר י. ששק ומר א. פרנק, חברי עיריה) שהוא לא קבל כסף זה. ג. הנני סבור שדרך הכרוך המשפטי היא צו' לה נאותה להוקעה והסול פרשות שחיתות — וחייבים אחם לתת יד לכל נסיון פסול זה. אביגדור דניאלי, ירושלים



פול גולדמן ויוסף שפרינצק, דוד רובינר ומ. בגין בערב הבחירה בשעה 8 נפלה הפצצה



התיעצות חזיתית-הכיסוי על כיפת ג'יפ לפני בנין הכנסת בשעה 12 נוצרו המכוניות

ישראלי היחיד שפירסם בשבוע שעבר תמו' גות וכתבות על בחירת הנשיא, לא מאוחר מן העתונים היומיים.

ואתה מה אמרת? פתחת את הגליון, עילעלת בו, ורקת מבט בתמונות, מילללת לעצמך: "הממם בחירת הנשיא? למה לא הסמיקו לפרסם גם תמונות ההשבעה?"

Handwritten signature or note.

עצור את המכונית! זוהי אחת הסיסמאות האגדניות של המקצוע העיתונאי. ה' תמונה ידועה היטב לכל המבקר בסרטים הוליוודיים: הכתב הפרוע, בעל העניבה השמוטה והמגנבת המעוקה, מתפרץ לאולם בית הדפוס, מצדה בתנועה חמטית על ה' פועלים לעצור את מכונית ההדפסה, כי הוא השיג את הידיעה של השנה, שיש להכניסה גליון בכל מחיר.

אולם, כמו הרבה סיסמאות היסטוריות אחרות, התל מ, באתי, ראיתי, נצחתי! של גאיוס יוליוס קיסר ועד לטוב למות בעד ארצנו של יוסף טרומפלדור, גם אמיתותה ההיסטורית של "עצור את המכונית" מופקעת במקצה. אולם בשבוע שעבר זה קרה אצלנו.

כל עתוני הארץ שלחו את כתביהם לבגין הכנסת, לעקוב אחרי הישיבה המכרעת בה היה צריך להיבחר הנשיא השני. רוב ה' עתונאים שלחו יותר מכתב אחד. 3 עתונאים — מעריב, ידיעות אחרונות והעולם הזה — שלחו חוליות-כסוי של 4 אנשים כל אחת. כמעט כל הפרשנים הרציניים הודיעו שה' ישיבה תסתיים בחיקוי. העולם הזה (788) הביע דעה שונה, קבע שבחירתו של יצחק בן-צבי היא ודאית, וכי הנשיא החדש יעסוק בעסקי הבית השני שעה שבי ג'י. יעסוק בעסקי הבית השלישי.

אולם גם העולם הזה האמין שהישיבה לא תסתיים באותו יום, וכי הקפאון יימשך יום יומיים. על סמך זה תיכנן את הגליון שלו, הקדיש אותו לנושאים אחרים.

בשעה 8 בערב נפלה הפצצה. מפ"ם בחרה בברצבי, הפכה אותו לנשיא השני של מדינת ישראל.

ארבעה חברי המערכת, (פול גולדמן ודוד רובינר שצילמו כמעט 200 תמונות של ה' ישיבה הדומטית, שלמה הררי והעורך) זנקו החוצה, ואז נתעוררה בלב ארבעתם שאלה נוקבת: מה לעשות?

היה ברור שיהיה זה עול כלפי ההיסטוריה, כלפי העתון וכלפיך, אם יופיע גליון השבוע (שעבר) מבלי שבחירת הנשיא תתפוס בו מקום.

אולם גליון השבוע כבר היה מוכן, ה' מכוניות בתל-אביב כבר החלו עובדות, לא היתה עוד אפשרות מעשית לחולל שינויים רציניים.

ארבעה חברי המערכת החישבו על כיפת הגיפ, חיפשו בקדחתנות מוצא. לא היה עוד זמן לכנס ישיבת מערכת, שחבריה כבר הל' כו לבתיהם בתל-אביב. ואז נתקבלה ההצעה: לזרוק את הגליון השלם, המוכן כמעט, להכין תוך שעות מעטות כמעט גליון שלם חדש.

אתה קורא, משלם את 200 הפרעות, ו' יכול לדורש, בצדק, שכל בילבול המוח יהיה נחלת המערכת בלבד. לפיכך לא אסביר לך מה היה פירושה של החלטה כזאת: סיתות התמונות, עימוד התבנית, כתיבת החומר, עריכתו, הכנת הגלויות, כל מדור בעתון השנתה, קוצץ, נכנס לתבנית שונה.

שלוש מכוניות דהרו באותו ערב תל-אביב בה, במהירות שאינה נאה למערכת המסיפה נגד תאונות דרכים. ראשון הגיע העורך, ש' עצר את מכונית הדפוס, הוציא מהמיטה את עובדי הדפוס והצינורגריפה. 10 דקות אח' ריו הופיעו שני הצלמים, סגרו את עצמם במעבדה, עמלו בתוכה עד שעה 2 בלילה. אז נבחרו התמונות, הודפסו, בשעה 5 בבוקר היה המאמר מוכן לעורך הכיתוב, שעוב את מיטתו בשעה בלתי-רגילה מאד. בין 5 ו7

"אני רב החובל!"



משך חמשה ימים אידע ג'ים הפתוח אחד המחזות המרתקים ביותר בתולדות הימאות העולמית: התמודדות בין רב-החובל הבלתי-ימאוס, שאנשי הצוות חשדו כי שווייטשקלו התערער וכי אינו אחראי למעשיו; בין הקצינים הזרים שדאגו לקאריירה שלהם, חששו להכריז על מרידה; ובין אנשי הצוות הישראליים עצמם, נבוכים וחסרי אונים

על הגשר עמד אדן גרץ, הצעיד החיפאי בן ה-24, כשכובע רב-החובל על ראשו וארבעת פסי-הזהר של דרגת רב-החובל על כתפיו.

אותה שעה רדפו אחרי האניה הספינות המזוינות של משמר החופים האמריקאי, דלקו אחריה המטוסים של הצי, כי אדן גרץ הוציא את אנית אביו, א/ק אברהם גרץ, מנמל ניו יורק ללא רשות ובניגוד לחוק.



ס מעבר למפרץ

קשה היה לקרוא את אדן בשם צעיר ישראלי ופניו בדבר עברית פיוז לאורך משפטיו יללים אנגליות לרוב, כשחבר שירים, דבר הרבה לעשותו בהצלחה לא מבטלת, ביכר שות זאת באנגלית. היא גדול והי בתנאים מרניים שהם בגדר חלום כמעט לכל צעיר ישראלי. הוא היה נער חוש חברתי כלשהו, א שפע ידידות ואהבת-רעים, כצבר הממוצע. אולם אדן גרץ סימל בעיה ישראלית אופייית : הוא היה צעיר שלא ראה שום אפיק זיפוק שאיפותיו האדירות, הוא הרגיש על ל צד בקיומו של דור קשיש, חוק ועיקש, יחסם בפניו את הדרך, לא נתן לו להתפתח צ' הירות הדוהרת שהתאימה לאופיו.

שני הוריו של אדן הם אישים חזקים מאד, אשר בשל כוח אופיים היה קשה להם לדור בכפיפה אחת. אמו, בעלת בית חרושת חיפאי לקרמיקה, הנחילה לו את החוש האומנותי ה' ובהק, אביו, עשיר מופלג בעיר הספנים ה' רמנית ליבק, שאיבד את הונו, עלה ארצה וטי' פס שוב לגדולה כלכלית תוך כדי מאבק עקש' נה, הנחיל לו חוש תוקפני בלתי מתפשר. לי' שתי התכונות הוסיף אדן, ילד הפלא, תכונות



הצוות, רבי החובל, והכעל : הצאת שהשתתף בדומה הימית הגדולה, על סיפון א/ק אברהם גרץ. התמונה צולמה בשעת שהותה של האניה בנמל חיפה, מראה את ציירי השלטים עסוקים בצירוף הודעות 'אין כניסה לזרים', לפי הוראת אדן גרץ, שביקש בדרך זו למנוע את הכניסה לאנשי הנמל שהיו שנואים עליו. בתמונה משמאל : אדן, במדי רבי החובל עומד ליד אביו. בעלי האניות היינץ רנדולף גרץ, שהצליח השבוע לשכנעו לרדת מו האניה.

(ראה שער)

"Full Ahead. Three-One-Oh."
"Full Ahead. Three-One-Oh, Sir."
"Starboard Four. Two-Five-Five."
"Starboard Four. Two-Five-Five it is, Sir."
"Port Two. Three-Double-Oh."
"Port Two. Three-Double-Oh, Sir."*

על הגשר עמד בחור בן 23, בעל זקן שחור, בדומה לזה שעטר את לחיו של אור' סון וולס בסרט מקבת, עיניים עצובות, מעין כובע-גרב שחור לראשו ומעיל קצר האם בהיר על כתפיו. הפקודות האנגליות שנפלו טו מקויו הידהדו על פני המים : היא כמעט שלא נזקק למכשיר הקשר הפנימי של ה' אניה.

מרחוק רמזו האורות היפים של הר הכר' מל. רוח מרס קרירה נשבה על פני הים יר' שקט. א/ק אברהם גרץ, בת 5686 טון, חתכה את המים ללא מאמץ. משהו מיוחד ריתק על פני האניה. איש לא דבר, אך הכל הרגישו בו. חש בדבר המלח הכשיר ש' עמד דומם מאחורי ה' הגה. חש בו הקצין ה' שני, שעמד בפניה ה'

גשר. חשו בו שלושה העתונאים, חברי מע' רכת העולם הזה, שהוזמנו על ידי רבי החובל להיות נוכחים במאורע. חש בו הגבר היטה, בן 49, שהתחל בגאווה עצורה ברבי החובל הצעיר, בנו. ויותר מכולם חש בו רבי החובל עצמו, אדן גרץ. כי היה זה רגע גדול של צנחון. חלום חייו של אדן התגשם. הוא עמד כמפקד על גשר של אניה "שלו", אניה שנשאה את שם

סבו, ושהיתה שייכת לחברת אביו חברת דיזנגוף ושות' יבטי. הוא הוביל את האניה הזאת לנמל חיפה, נמל ביתו. כשהטילה האניה את העוגן מחוץ לנמל, אחרי שרבי החובל הצעיר העביר אותה ב' זריזות גאה בין האניות שהיו פזורות בים, התכנסו רבי החובל ואורחיו פתא הקטן. אדן גרץ מזג להם בהתרגשות עצורה כוס ויסקי סקוטי. הוא כבר חי את בוקר יום המחרת, כשחיה הידולה, המלאה אויביו ושונאיו, תפקק את עיניה אחרי תנומת ליל-שבת ותראה אותם — את האניה ואת רבי החובל, תראה ותתפוצץ.

אחד העתונאים הרים את הכוס, ברח בר' כה היתולית : "לגרץ האב, לגרץ הבן ול' גרץ האניה !"

סירה קטנה קרבה

עם עלות השחר על הר הכרמל נמוגה החגיגות של הלילה. סירה קטנה קרבה לי' אניה, הביאה אתה רוח צוננת.

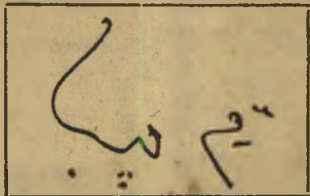
מן הסירה ירד הנחט, גם הוא רבי חובל, שה' יה צריך להכניס את ה' אניה לנמל. הרבר הפך לדומה אילמת. זה בצד זה עמד רבי החובל ה' ותיק ורבי החובל הצ' עיר. האחד שופע בוז ולולול, השני מתוח ו' תוקפני.

כל תנועה מתנועותיו של הנחט הביעה את דעתו הסופית והמפורשת. שאין מקומו של אדן גרץ על גשר הפיקוד, שמקומו לכל היותר על הסיפון כמלח כשיר. כל תנועה מתנועותיו של אדן גרץ הביעה את החלטתו העיקשת לשבור את כל אשר הנחט ייצג ! שלטונות הספנות הישראלית, רבי החובלים הותיקים, ואולי גם ממשלת ישראל הביורוקרטית.

בהתאם למקובל, הפליט הנחט את פקודותיו באזני מפקד האניה, שמסר אותן לאנשיו, כפקודותיו שלו. הנחט הצליח לעשות זאת בצורה שנתקבל הרושם הברור שרבי אלוף מר' סר הוראה לטוראי ראשון. אדן גרץ הבחין ב' דבר, והוא התפתל תחת הצלבו.

... הקבלה לתפילה הנוצרית : "לאלוהים האב, לאלוהים הבן ולאלוהים רוח הקודש ו' "

* "ישר לפנים. שלוש—אחד—אפס (סיבובי מהירות)."
"ישר לפנים. שלוש—אחד—אפס, אדוני."
"ארבעה ימינה. שנים—חמש—חמש."
"ארבעה ימינה. שנים—חמש—חמש כן הוא, אדוני."
"שנים שמאלה, שלוש—כפול—אפס."
"שנים שמאלה, שלוש—כפול—אפס, אדוני."



חתימת אדן גרץ

מאמריקה שלח ארצה, לעורך הארץ ולעורך
העולם הזה. כמכתב שהיה מעין „אני מאמין“
של אדון גרץ ליימס יבואו. כתב אדון :
”העולם הזה הראה עניין במאמצי נגד
כנופיות עסקנים, שמטרתה (אינה) לשרת
את עניני הימאות הישראלית ולעניני הגורם
המעניין ביותר בימאות – בעלי האניות –
אלא לנפח תקנות בלתי־חוקיות ומנגנונים
שהם מעיקרים ונודעים לספק גיבויים למקור
ביתם, ולו גם בניגוד לצרכי הצי המסחרי והת-
חמורתו בבריאה.

תעודת הנסיעה			
תאריך הנסיעה תאריך	תאריך הנסיעה תאריך	שם הציפי שם הציפי	שם הציפי שם הציפי
Date & Place of Discharge	Date & Place of Engagement	Name of the Ship, Port of Registry, Tonnage and Home Power	No.
19.10.48 ס"ט ס"ט	1.1.48 ס"ט ס"ט	SHEAR YASHUV "ס"ט-ס"ט"	1
9.5.52 New York פל 10	24.1.52 Baltimore 1/1/52	5686 TONNES "ABRAHAM GRAETZ" Haifa ס"ט 5686 Tons 3700 H.P.	2 3 4
			5

לאדון רא היתה סבלנות. הוא ידע שאם
השיג את התעודה המקוה, תעזור לו הברת
האנונימל לקבל מתיאם. הוא ירד ב' הברת
הגל פורטוסטו רכש לו תעודת רב־חובל
של ממשלת פנמה. הימאים רגילים לבנו ל'
תעודה כזאת, בידיעם שכל אדם יכול להשיג
אותה במחיר זולרים מעטים, כשם שכל אהיה
בעלת שליחות מופקדת (ואונית־המעפלים
היהודיות בכלל זה) יכולה להשיג תעודת־
ירושם ודגל פנאמיים.

ואז עשה ארן גרץ את המעשה שהפך אותו סנסציה עולמית, גיבור הכותרות הראשיות בעיתוני כמה ארצות. הוא עלה על האניה, סיקד על הצמת להרים עוגן, לצאת מן הנמל בלי רשות ובניגוד לחוק. כשנודע הדבר לקונסוליה פנתה למשמר החופים האמריקאי, בקשה אותו לעצור את האניה. ספינות מזוינות ומסוסים דלקו אחריה. אולם א/ק אברהם גרץ, על רב חובלה, קציניה 393 חברי הצוות, בתוספת זוג נוסעים פרטיים, יצאה מן המים הסריטוריאליים לדרך הגורלית.

אקדח שלוף ביד

אשר קרה מן הרגע הזה מתאים יותר למחזה תיאטרון ולרומן מרתק, מאשר ידועה לקהילה מן המציאות. רב החובל, שנשאר גורמלי במסרו סקר דות, החל שולח תשדורות מזוירות. הוא הכריז לדוד בן-גוריון הודעה שיטביע את אניתו בלבנים, או יהפכה לאטלינה שניה, אם לא ימנה מיד את אביו לשר התחבורה. פרטי המברקים לוטים ערפלי הוכחשו על ידי צדדים שונים, ביניהם גם ארן עצמו. לפי ידיעה אחת דרש ארן גם למנות אותו למפקד חיליהם הישראלי.

לא היה ספק שארן גרץ יצא לפי שעה מדעתו. המורד הוא שהקפיצה המחשבתית לא היתה גדולה — גם בהיותו גורמלי היה ארן בטוח שאביו הוא המועמד הניגוני לשרת שרת התחבורה, וכי הוא עצמו יכול למלא תפקיד מרכזי בימאות הישראלית. כשנשאל האלוטאי במברק חזר מרוע הוא מעביר את המברקים, השיב תשובה טלגרפית משכנעת: הקפטן עומד לצדו כשר אקדח שלוף בידו. היתה זאת תמונה כועצת: רב החובל בעל שתייהמשקל המעורר, המפקד על הצוות בעזרת אקדח סעון, ארון לחיים ולמוות.

איש יבשה שאל את עצמו, כמובן, מדוע לא אזורו הקצינים הזרים או המלחים הישראליים עזו להתגבר על רב החובל, לכולאו אותו בתא. לפקד על האניה בלדיו. לאיש ים היתה התשובה ברורה: מרד בלב ים הוא פשע בינלאומי מן החמורים ביותר. הציאות ביים לרב החובל, שהוא ראש-ממשלה, שופט-ראשי ומוציא-לפועל-עליון, הוא חוק מימי קדם. כשאניה היתה לבדה ביים האני סופי משך חדשים רבים.

לקצינים היה השקול פשוט: אם ימרדו ברב החובל ויאסרוהו, ואם יתגלה אחר-כך כי לדעת רופא מוסמך היה שפוי בדעתו, ייקץ הקץ על הקאריירה הימית שלהם, ואולי ימצאו אשמים בפשע שיוכה אותם בחמש עשרה שנות מאסר.

היה ברור שרק אמצעים דיפלומטיים עולמים לפחות את רב החובל, למנוע אסון מחריד לו לצוות ולאניה. היינץ גרץ ואשתו עלו על מטוס, טסו יחדיו לאמריקה. האב התקשר עם הבן ברדיו-טלגרף, השמיץ באוזני דברים מרגיעים. יתכן שלא ייחדו לעולם מה נאמר בשיחה גורלית זו. אך התוצאה גלויה: האב גבר על הבן, שיכנע אותו כי יקרב לחוף וירד מן האניה. יהיה גורלו כאשר יהיה הקאריירה הימית שלו הגיעה לקצה. המאבק הגדול עם אויבים אמיתיים ומדומים, המרד הגדול של צעיר אחד נגד עולם עוין, נסתיימו. הים רחב ואופי קיו אינסופיים, אך לארן גרץ לא היה בן חלק.

העם

פר שמו

נס לא קרה לנו, פך שמו לא מצאנו... השיר החלוצי היפה, שבא לבטא את רוחה של התנועה החלוצית ששוב לא רצתה לסמוך על נסים, אלא להשיג את תוצאותיה בכוח עצמי, התפרץ מאלפי פיות, במאות משקים. אולם בחנוכה תשי"ג היה נראה כי דרושים נסים לא מעטים לתנועה החלוצית. שנים מארגונים העיקריים — הקיבוץ-החדש, אגודת חורבן-הארצי — חגגו את חג תחת עננים שחורים של סכנת פילוג (ראה להלן). נשמרת ארוכות יותר, ששמו את הדגש על מעורבות צור ישועתי המסורתית, נאלצו גם הן להתפלל לנס אלוהי, כשנותר להם כי דוד בן-גוריון משתדל להכניס את הצינים הכלליים לקואליציה, להפוך את הדתיים לגלגל חמישי בממשלה, או לגלגל הרביעי באופוזיציה.

מי שלא היה זקוק, בינתיים, לשום נס היה דוד בן-גוריון עצמו, יורש המכבי עשה את שלומו עם התרבות היחנית. בכה נוכח תשי"ג נראה שלטונו יציב יותר מאשר אי-פעם. הוא היה ראשי להדליק את נרות החנוכה שלו בשלחת-נפש גמורה: אפילו אם יהיה לו צורך בכך שמו, יוכל תמיד להזמין בוואר אויר מארצות-הברית.

חנוכה בלי דמי חנוכה

"אין לי מקום להסתובב בחנות", התלונן תחנני קטן בירושלים. הוא הצביע על המדפים המלאים סחורות, התלונן על עקרות הבית שאינן מתלהבות לקנות.

היה זה אית הזמן. עקב החלפת שערי החליטין לפני 10 חודשים, הוכפלו כמעט הוצאות המשפחה הממוצעת לצרכי מזון. בעוד שמחירי מוצרי ההלבשה, הדירות, הרהיטים, ירדו, עלו מחירי המזון, גרמו קשים תקציביים בלתי-רגילים למשפחה העובדת. אם הגיע תקציב המזון לפני שנה, 66 ל"ל חודש, הרי עם עליית מחירי המזון וביטול הפיקוח על ירקות ופירות גדל הסכום בהרבה. אי-פדית מצרכי-מזון קצובים במחירים ממשלתיים הפכה תופעה רגילה.

כשנודע השבוע כי מחזור הכסף שוב הגיע לממדים שהיו לפני שהממשלה הפקיעה 10% מן הפקדונות, לא עורר הדבר כמעט עניין. לא היתה כל סכנה לאינפלציה נוספת: לאורח הישראלי הממוצע, גם אם לא היה מחוסר-עבודה, לא היו בחנוכה תשי"ג דמי חנוכה כדי להעלות את הביקוש על היצע הסחורות.

הממשלה

לא יחסים כלילה אחד

"מה?" צעק דוד בן גוריון, "תיק ליצחק... השבוע נתן הוראה למשה פרלמן, ראש שירותי המודיעין, להקפיד ברדיו ובפריטומים רשמיים על הכתיב היווני הנכון של מלים שחדרו לשפה העברית. כגון פטיקה (ווא) פיזיקה, מוסיקה ולא מוזיקה).

ורפל? לא תיק ולא ורפל! היה זה הרגע האגדתי בו הוסף הקש ה' אחרון על גבו של הגמל, גרם לשבירת חוסה השדרה.

העניין התחיל כאשר שני חברי הכנסת מטעם פועלי אגודת-ישראל ביקשו להצטרף לממשלה (לפני שנכנסו להתקפת גדולי ה' תורה', חזרו בהם מן החטא באיום) והוצע להם תיק אחד בממשלה. עשו אנשי הפועל המזרחי חשבון מהיר, גילו שיש להם 8 חברי ריב בכנסת ושמיניעים להם לפחות 3 כסאות ליד שולחן הממשלה. הלכו לבי, גיי, דרשו את הכסא השלישי.



פרץ ברנשטיין וידיד נשואין ללא רב ?

המים והתינוק. השבוע, כשהתקדם מן הסכם על הצעה חדשה: לשלול כל ייצוג בכנסת מסיעות שאינן זוכות לפחות ב-10% ממספר הקולות הכללי.

היתה זו הצעה שהיתה מסוגלת בהחלט לשפוך את מי האמבטיה המלוכלכים, לחסל סיעות קטנות ומיותרות. היה לה רק ליקוי אחד — היא עשויה לשפוך החוצה גם את התינוק, כי לו נתקבלה הצעה כזאת היתה מונעת לחלוטין את הופעתו של כל כוח פוליטי חדש, מקפיאה לנצח-נצחים את המסלוגות הגדולות הקיימות.

לא היה זה סיכוי מעורר ביותר.

דעת - קהל

הכניסה לזרים אסורה

"שני הגדולים ישבו עכשיו על ראשינו", העיר נוסע במינית, כשיספדו בעתונו, נתקל ביריעה על הקמת הממשלה החדשה, של מפא"י והצ"כ.

היתה זאת הרגשה כמעט כללית. עוד לפני שנתיים היתה ידיעה על הקמת ממשלה חדשה מתקבלת בשמחה גדולה, ככינוי לרצון כללי להתחיל מחדש, לגייס את כל הכוחות למאבק נוסף. אולם הפעם עוררה הידיעה הגבה מהולה מאד — חשש שתום מהול בא' דישות-מה.

בעיני קהל הרחב מייצגות שתי המפלגות הגדולות את ההון הכבד בארץ — מפא"י את ההון ההסתדרותי, הצ"כ את ההון הפרטי הגדול. הפשרה בין השניים עוררה מיד את החשד כי נעשתה על חשבונם של מישהו — ושמשהו זה הוא האיש הקטן.

הפרט שעורר את ההגבה הנפשי החשד נית ביותר היה ההסכם על הגבלת הייצוג בכנסת למפלגות בעלות 10% מן הקולות (ראה לעיל). הצורה בה נעשה הדבר — מעין חברת ביטוח-הדי של מנהלי המפלגות הגדולות בערבוך-מגבל — עלולה לתת אפי שרות בידי קבוצות קטנות של "בוסים" מפ' לגתיים להפוך את הכנסת, ואת הפוליטיקה הישובית בכללה, לעסק פרטי סגור, עליון.

לו נתקבלה שיטה זו לפני הבחירות לכנסת השניה, היה נשלל הייצוג מ-13 הסיעות הבאות: תנועת החרות, הקומוניסטים, הפועל המזרחי, החזרתי, אגודת-ישראל, פועלי-אגודת-ישראל, התאחדות התימנים, רשימת הספרדים, המפלגה הפרוגרסיבית ו-3 הסיעות הערביות של מפא"י.

מסתבר שבכנסת השלישית תשבנה רק ארבע מפלגות: מפא"י, הצינים הכלליים, גוש דתי מאוחד, מפ"ם (או חלק של מפ"ם עם מק"י).

אולם חבל סבלנותו של ראש הממשלה כבר נמתח יתר על המידה. כשאירגן הפועל המזרחי קואליציה אנטי-מפא"יית בשעת בחירתו של הנשיא, חייר בי. גיי חיוך רחב. אולם יודיע בי. גיי ניתוחו שוהו חיוך קטן כן. אדם יותר סבלני מבי. גיי היה מתקשה לשבת בממשלה אחת עם אנשים המנהלים נגדו מלחמה בכנסת.

שמו של חבר הכנסת יצחק רפאל, לשעבר ורפל, פרץ את הסכר. רפאל הואשם בשעתו בגלוי על ידי בני מפלגתו שלו בעסקים שחורים, לא נראה כשר ביותר לאנשי מפא"י. גיי התרחתה.

74 יריים מורמות. כמו בכל פעם שדוד בן-גוריון מתרתה, עמד חשבון קר מאחורי הרתיחה. החשבון: אחרי בחירתו של דוויט אייזנהאור כנשיא ארצות הברית נראה שכדאי לקטש את קופסת-הגדבות הישראלית בכמה קישוטים ימיניים-שמרניים. החלשת הפיקוח סתמה במידה רבה את ה' תתון שצרה יפנית גדולה אחת נראתה עתה לבי. גיי כפחות מרגיזה מאשר צרות קטינות אינסופיות חבושות כימות.

דבר אחד היה ברור: אם יקומו הפעם הנישואין, תהיה זאת שותפות מרחיקת לכת, לא יחסים כלילה אחד. ויתכן ימאד שרב לא יהיה נוכח בקידושים: מפא"י וערבייה, ה' פרוגרסיביים והצ"כ מונים יחד 74 ידים מורמות בכנסת. הדתיים יצטרפו לרדת מן ה' סוס הגבוה, לבקש בנימוס רשות לעמוד ב' פינה — אחרת ישאירו אותם בחוק, בחורף האופוזיציוני.

חוקה

לא כל כך מוסרי

באיטליה ובצרפת קיימות ממשלות של ה' מרכז, הסובלות קשה מהתקפות השמאל וה' ימין כאחד. כשהיה חשש כי למרכז לא יהיה רוב, נקטו הממשלות בשיטה פשוטה: הן קבעו שגוש הזוכה ברוב יחסי קטן, יקבל רוב גדול של כסאות בפרלמנט. הצטערו תומכיהן: אולי זה לא כל כך מוסרי, אבל זה מאד יעיל.

מאז הקמתה, היו למדינת ישראל צרות משלה. שיטת הבחירות היחסיות עודדה סיעות קטנות, מנעה הקמתם של גושים גדולים. מאחר שלשום מפלגה לא היה רוב בכנסת, יכולה היתה התקפת אולקוס של מנהיג סיעה אחת להפיל ממשלות, יכול היה מצבי רוח מרומם של מנהיג אחר להקים קואליציה יפה שניה.

היה ברור כי יש רק תיקון אמיתי אחד למצב: קבלת שיטה חדשה, "איורית", לפיה יבחר כל איור-בחירות (שכונה ציור)



תלוי שלט מאיר-ענינים: "הכניסה לזרים אסורה".
התוצאה המשוערת: הרחקת ההמונים מן הפוליטיקה, הורדה נוספת של קרן המפלגה תיות וכל הקשור בה — ומסוכן מכל, הפך ניהל כוחות חרשים (וכוחות קטנים קיימים) לאפיקים של פעולה בלתי-פרלמנטרית, כולל טרור.

מפלגות

שלושה זאבים רעבים

דברים מעטים בעולם נשארו כה מוצקים עד כי אפשר היה לראות בהם מוצבי-טבע נצחיים. בין אלה נמנו: הצוק של גיב-ראטל, הפירמידות של מצרים והקולקסי-ביות העריוניות של השומר הצעיר.

השבוע אירעה רעידת-אדמה שזיעזעה לפחות אחד ממוצבי-טבע אלה. בקרב השומר הצעיר נוצרה סיעה מתמלדת, שהפרה בגלוי את מרות מייסדי התנועה, הצטרפה לסייעתו של משה סנה. המפה הטופוגרפית החדשה מגלה כי הרקס המפסימי שוב אינו מורכב משתי פסגות, אלא משלוש:

● **פיסגת יערי**, הכוללת את רוב השומר הצעיר, דורשת להקטין את השפעת סנה וחבריו במוסדות המפלגה, להגן על אורן ועל הציונות, מבלי לגנות את משפט פראג כשלעצמו;

● **פיסגת גלילי**, עליה בלט השבוע לראשונה גם יגאל אלון, שדורשה לגרש כליל את סנה ואנשיו מצמרת המפלגה, לגנות את משפט פראג בכללו;

● **פיסגת סנה**, עם מורדי השומר הצעיר, שדרשו הודחות מלאה עם משפט פראג.

הפיסגה המרכזית של יערי אינה רוצה בפירוד. שתי פיסגות הקצחת רוצות בפירוד שיגרש את הקצה השני, ישאיר את שאר המפלגה מאוחדת.

בראשית השבוע שוב ניצחה, זמנית, רוחו המתונה של יערי, גרמה לזחיית ההחלטה, כדי לחפש מוצא שישיב את שלושת האזנים הרעבים, מבלי לפגוע בכבש האחד. אולם הפעם שררה פסימיות אמילו במשקי השומר הצעיר. הפילוג, שיגרם לחורבן ה-מפלגה ואולי לחורבן רוב ההתיישבות הערית בדת, נראה כמעט ודאי.

תיאבון לדימה חדשה. לתוך אורה זו נפלטה כפצצה הידועה על הסכם מפא"י—הצ"ח על הגבלת הייצוג בכנסת. ברור לחלוטין שלפי השיטה החדשה יהיה מקום רק למפלגה אחת משמאלה של מפא"י. אם יהיה פילוג, ירד הפלג הקטן יותר בכלל מן המפה הפוליטית. האפשרויות: מפלגה שמאלית של השומר-הצעיר—לאחדות העבודה שיחל למעשה את השפעת מק"י—סנה, או מפלגה של מק"י—סנה—השומר-הצעיר, שיכריח את לאחדות העבודה להתחלל או להצטרף ל"מפא"י.

מאידך, צפונה במצב החדש הזדמנות עצומה למפ"ם מאוחדת, ליהפך למפלגת האופוזיציה היחידה במדינה (אחרי חיסול חרות ומק"י בשית הבחירות החדשה), תחת ה"סיסמא": "בזו לממשלה הבורגנית ברג" שטיין—ב"גוריון". יתכן מאד שמאלן טעים זה יבטל כל תיאבון לדימה הפירוד.

צבא

מסטיק בפה

הבנות שהמתינו במסדרון הארוך בקומה השלישית של הבית ברחוב בוסטרס, יפו, עקבו בסקרנות אחרי קבוצת הגברים שסיימה בחדרים, שוחחו עם הרופאים. היו אלה עתונאים שהוועקו עלידי משרד הבטחון כדי ללחום נגד גל ההאשמות שהציף את לשכת הגיוס, מוסד אורזי של משרד הבטחון ה"אחראי על רישום המתיצבות ובדיקתן ה"רפואי.

מכתב קבוצת הבנות שהתפרסם במדור המכתבים של העולם הזה (785) גרר אחרי סידרה של הגבות בכנסת ובעתונאים אחרים. אולם הוא לא היה התלונה הראשונה: מכ"תבנים דומים הגיעו קודם לכן לשר הבטחון, שציטטו על עוזריו לערוך חקירה פרטית. חקירות דומות נערכו עלידי מסקחת ח"ן, שושנה גרשונוביץ, ורבי-סרן הירש ממטה חיל-הרפואה.

תלונות הבנות היו משולשות: בשעת ה"בדיקה הרפואית נכחו קצינים שלא ידעו אם רופאים הם או לאו, קצינים אלה והרופאים העירו הערות אישיות גסות, בלברים נכנסו לחדר לטלפן.

לא מתרגשים כל כך. אמר יעקב בילג, מנהל הלשכה, איש בגלי העמידה שכבר היה קצין בצבאו האוסטרי-הונגרי של הקיסר פראנץ יוסף: הענין כולו בשקר יסודי, אינר אלא תעמולה מוסחית של חוגים דתיים, המבקשים להבאיש את ריח גיוס ה"בנות. שום גבר זר אינו יכול להיכנס לקרמת הבדיקות הרפואיות, וגם הפקיד היושב באחד החדרים בקומה זו אינו רשאי לצאת ממנו. הקשר מתנהל כולו באמצעות פקידה.

"מצויים הסידורים כדי לשמור על צניעות הבנות", אישר אחריי הרופא הצבאי.

תקנות המקום מחייבות שבכל ועדה רפואית יהיה רופא צבאי, רופא אזרחי ורופאה. (בימי החום אין הרופא הצבאי לובש חלוק לבן, לבוש מדוי הצבאיים בלבד — דבר ש"גרם, אולי, לחשש כי אין הוא כלל רופא).

התלונן אחד הרופאים הקשישים, אב לבת המשרתת בצה"ל: "אנחנו לא חיות טרף,

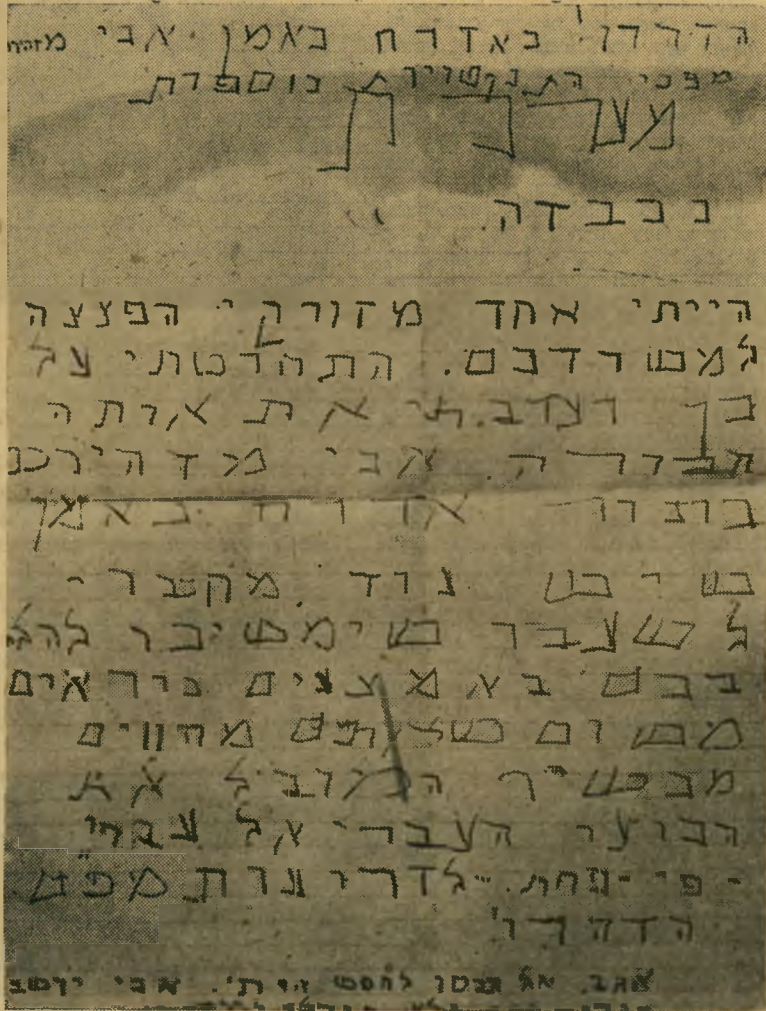
כשלעצמם היו משיעים רצון. סיכם עתונאי אחד לחברו: "ואפילו אם היו מקרים בודדים של הערות לא נכונות מצד רופא, עכשיו בודאי חלף אצלו החשק לחזור עליהן".

עיתונות

אמצעים נוראים

בשעתו אמרו מפקדי אצ"ל, בחיוך: "קל יותר לשכנע צעיר עברי להקריב את חייו למען המולדת, מאשר לשכנע אותו לתרום כסף לאותה מטרה". מאז חל שינוי בנוער ה"עברי, ומקריבי חיים התמעטו מאד. אולם אפי שר לאמרי, כעת: "קל יותר לשכנע צעיר עברי לזרוק ספצח במערכת כל שהיא, מאשר לשכנע אותו לקרוא את עתונתו".

השבוע נתברר עד אין ספק שזורקי הפצצה במערכת העולם הזה, שפצצו את דוש וגרמו לנוקים קלים, לא קראו מעולם את העולם



מכתב האיום ל"העולם הזה"

"אל תחפשו אותי".

הזה, שאבו את ידיעותיהם עליו מדבריהם-הש"מזה של עתונים שובניסטיים.

אין פנאי להתריץ. ההודעה על כך באה בצורת מכתב-אזהרה שגילה, בסעם ה"ראשונה, מדוע נורקה הפצצה ומנין באו וור"קיו. המכתב, שהיה כתוב באותיות דפוס ביד שמאל, בנוסח ספרי הבלשים הידועים, הרדע: "הזהרו, כאורח נאמן אני מזהירכם מפני הת"קשיות נוספות".

מעיד הכותב על עצמו: "הייתי אחד מזורקי הפצצה למשרדכם. התחרטתי על כך וע"ובתי את אותה חבורה. אני מזהירכם בחור אורח נאמן שיש עוד מחברי שימשיכו להלי"חם בכס באמצעים נוראים, משום שאתם מחזיקים מכשיר המוביל את הנוער העברי אל עברי פי פחת, לזרועות מפ"ם..."

גם כותב המכתב, ככל חבריו, מציין ב"דאגה חמורה לבטחון עצמו. הוסיף הוא: "אל תנסו להפש אותי. אני יושב בירושלים ולא תוכלו למצאני." ליתר זהירות שלח את המכתב באמת "ממשרד-דואר ירושלמי, במע"ספה עליה רשם את הכתובת (הבלתי-נכונה) בכתב יד שונה לחלוטין.

העיר על המשמר. בסאון מפ"ם: "ההאשמה כאילו שהעולם הזה שייך למפ"ם או מחנך אליה היא, כמובן, האשמת-הבל. הוסיף עוזר מספק מחווי יהושע בן-ארי, ממחלקת חקי"זריקת פצצות הפכה מגיפה.

לא נגיע אם כל קבוצת נערים תסופץ את כל מי שאינו מוצא חן בעיניה? ראשי דעת ה"קהל היו צורכים להתריץ על כך..."

ראשי דעת הקהל, שטרם סוצצו, לא מצאו פנאי להתריץ.

מכות קלות. אולם השבוע אירע מקרה נוסף של איום באלימות על עתון ישראלי, רמז על כך כי מי שטרם סופץ עד היום, אינו בטוח מגורל זה מחר.

המקרה: עוזר העתון היומי ההונגרי, או"י קלת, קיבל מכתב איום, בו גדרש להתנצל על מאמר בו התקפי את הפרופסור יוסף קלוד גר, גיבור הימין הקיצוני. איימו בעלי המכתב: אם לא תבוא להתנצלות, יפוצצו את מערכת אויזלת, יכו את עורכו. אולם, הוסי"סו, בהתחשב עם גילו המופלג של העורך, לא יכו אותו מכות נמרצות. יסתפקו ב"מכות קלות".

העתונאי האמיתי

העתונאי הוא מטבעו אדם מתרופץ. אולם גם במקצוע זה נדיר התפקיד שקיבל על עצמו צעיר ירושלמי בשם זאב לקויר: החל מעתה יעבוד בכל חודש שבוע אחד במנ"ציסטר, בריטניה, שלושה שבועות בירושלים, ישראל.

זאב, שנולד לפני 40 שנה במחוז אלזס, סלע המחלוקת המסורתית בין גרמניה וצר"פת, נחשב לממחה בינלאומי לעניני רוסייה. הוא למד את השפה הרוסית באוניברסיטת ברלין, שעה שהיה קומוניסט מושבע, מבין אותה על בוריה אף כי עד היום אין הוא מדבר אותה כהלכתה.

עלייתו של היטלר הרחיקה את זאב מן הקומוניזם, קירבה אותו להשומר הצעיר. הוא עלה ארצה, החל כותב בעל המשמר, כתב ספר על הנפס. בגלל מחלה נשאר כ"עט מרוחק לביתו, הדחים בתפוקה כמעט סטאכאנובית בכתיבת מאמרים, מבלי להוריד את רמתם. הוא כתב בהארץ (בין השאר תחת השמות א. חירם, ז. ל. ער), עבד ב"משרה מלאה גם בגירוסנס פוטס וגם בהדור, כיהן מן הצד כפרשן בקול ישראל (ומשך זמן מה גם בחעולם הזה). הקדיש את שעות הפנאי למלוי תפקיד של כתב של שורה ארוכה של עתונים חוצלארציים, כן עבד ב"משרד החוץ.

הדברים הגיעו עד כדי כך שאם רצה עתו"נאי ישראלי לדעת מה עשה אדם בשם סל"גוב אלמוני בפריו בשנת 1934, היה מסל"פן לזאב לקויר, מקבל תשובה מדויקת. עתו"נים זרים היו משתמים לצורך זה במיבר"קים.

החודש החליט מנציסטר גארדיאן, העתון השני בחשיבותו בבריטניה*, שכשרונו של לקויר מתבזבז בירושלים. הוא פטר את ה"בעיה על ידי סידור לפיו יסיס את זאב פעם בחודש בבריטניה, יהפוך אותו באמת לעתו"נאי העולם את התקופה האטומית.

המשק

עוד כסף. אין בשר

אינדקס יוקר המחיה לא יעלה בחודש הבא באותו שעור שצין לו. זאת בזכותו של הרדון המצרי מוחמד נגיב. בין המצר"כים שמשרד המסחר והתעשייה ייקר החודש, הבשר אינו נכלל, כיוון שבששת השבועות הקרובים לא יחולק לתושבים.

הסיבה להפסקה הזמנית בחלוקת הבשר הייתה התרמתו, בסואץ, של מטען שהועבר מחבש על ידי חברת אינקודה. מטעמים פסי"כולוגיים ייטב להעלות את מחיר הבשר רק בעת חלוקתו, לא כאשר הוא נעדר מסל המזונות. התיקורת המצרך נדחתה, איסוא, לשבועות מספר.

החודש יגדל שכר העובדים ב"8 ל"י, תו"ספת יוקר, תוצאת העליה במחירי הלחם, החשמל, הפירות והתיקורת במשך שלושת החודשים האחרונים. אולם, למעשה, לא יכסה סכום זה את ההוצאות המוגדלות בשל הת"יקורת מצרכי מזון אחרים: שמנים, סוכר, קמח, קפה, תה, אורז וסולת.

אם כי שער החליפין לגבי מזונות לא הוכפל, כפי שהיה מתוכנן, התיקורת המזונות למעשה יותר מאשר חיו צריכים להתקיר לפי התכנית המקורית.

* אחרי הטיימס הלונדוני.

המאורע השלישי של היום: צנור דלק סתום בקאדילאק שהיה שייך לבי. גיי. וש' הועמד לרשותם, אפשר ללכת ברגל, לנפנף לקהל שמלא את המדרכות. ניחם אותם בי. גיי. שאף הוא נוהג ללכת ברגל יום יום לעבודתו, כי גם לו עשתה המכונית אותו הצרות.

אחרי ארוחת צהריים שהיה זקוק לה מאד,

תימנים, שבקושי נמנע מהם לנשק את רגלי בן-צבי בשמעם על בחירתו ל"מלך ישראל".

בשעה 10.45 בדיוק, בטקס שלא פגמה בו שום תקלה ושהצטיין בקפדנות בלתי רגילה, קרבה מכוניתו של הנשיא לכנסת. כשקם, בשעה 11.00, יצחק בן-צבי מכורסתו שליד כסא יושב הראש שפרינצק, חבש כובע שחור, שם את ידו על תנ"ך שהביא עמו מבייתו, וקרא את נוסח ההשבועה, קנה את עולמו בלב רוב הדתיים שהצביעו נגדו יומיים לפני כן. כשהוריד שוב את הכובע, הוויז את משי קפיו למצחו ופתח בנאומו רגעים ספורים לאחר מכן, כבש את לב הימין. המחיר — משפט בו נכללו המלים "כבוש" ו"ירושלים", שהושמטו אחר כך מהנוסח המלא שהופץ לפרסום.

"מזל טובים" שהזכירו יותר חתוה יהודית מאשר השבועה ונשיא, הדהדו בין כתלי הכינסת לאחר שיוסף שפרינצק הווקף מלא קר-מתו, צעק "יחי נשיא מדינת ישראל".

במרכז ספסלי מפא"י הוציא שלמה לביא מטפחת לבנה מכיסו, גגב את דמעותיו שול-בו בורם לא קטן. בי. גיי. שהכתיר, למעשה, את בן-צבי, חבק את שפרינצק, משך אותו החוצה בקריאה: "בוא, רוצים אותך בחוק". ולמן שור, ראש משלחת הכנסת, שאותו בוקר הודיע רשמית על הבחרו של בן-צבי, יצא את בנין הכנסת, זמזם נגון חסידי, חבק ונשק את רחל ינאית-בן צבי. יעקב ריפתין, איש מפ"ם, התפעל אף הוא מהטקס, בטא את התרגשותו במלים פרוזאיות יותר: "טקס מצוי, נמשך בסך הכל 20 רגעי". אליעזר שוסטק, איש חרות, עמד במרכז הי-מונו, הודיע לכל כי לו ניתנה לו אפשרות שניה לבחור בנשיא, היה מצביע בעד בן צבי.

"חבל רק שלא השמיע את נאומו לפני ההצ-בעה", הוא אמר.

גם בי. גיי. הוקר ברגל. האיש שחולל איתו פלא, יצחק בן צבי שמשי, לבוש חלי-פה מה, עמד אותה שעה נרגש מעבר לפני-ה-לד מכוניתו, חיכה לאשתו ולהוריו הי-זקנים, שאך בקושי יצאו בצפיפות השורות מתא הנשיא ביצע הכנסת, פלסו דרכם בין עשרות הסקרנים והמאהלים.

בעיריית ירושלים חיכה לנשיא החדש כי-בוד נוסף, בהעניקה לו אורחות כבוד העיר. רחל ינאית, רעית נשיא ישראל מזה חצי שעה, ו"האיש החזק" בבית בן צבי (לפי השמועה) לא ויתרה על ההזמנות לתת בי-שוי לרגשות של ירושלמית וחיקה וטובה נוכח כבוד זה, פרצה בקריאה "תחי ירוש-לים הנצחית".

ברחוב בן יהודה ציפה למשפחת בן צבי



אשת הנשיא. בתא הנשיא, בטוד בעלה נשבע כחוק על רצפת הכנסת למטה, יושבה רחל ינאית-בן-צבי. האשה בת ה-68 היא דמות ידועה בארץ. במשך 44 השנים שחלפו מאז עלתה מעיר מולדתה באוקראינה, הספיקה להיות מורה, מתרגמת פועלים, לייסד משק פועלות, להיות פעילה בהגנה השמועה אומרת כי בבית הנשיא היא השלטת.

במד'נה

הנשיאות

"הנשיא, אנו אוהבים אותך."

מאות הירושלמים שצבאו, החל משעה 9.00, על בנין התנויות ברחוב המלך גיורג, שהפך מקום מושבם של נבחר העם, הבחינו בתופעה בלתי רגילה: הרחבה הקטנה לפני



במכונית מן הכנסת. בקאדילאק המפואר, המכונית שבי. גיי. השאילה לרגל ההשבועה, הגיע הנשיא בן-צבי אל בנין הכנסת, חדר ממנו, כששומרו רוכבים אחריו נושאים את נס הנשיא, בדרך התקלקלה. המכונית, הנשיא נאלץ לצעוד כבוד דרך ברגל. ...



שפרינצק משביע את בן-צבי. במועצת מפא"י המפלגה, השני — בחירו של דוד בן-גוריון, בן-גוריון טכס ההכתרה נשכחה כל המרידות. יושב ראש הכנסת הנשיא השני למדינת ישראל, אחר קרא בי-



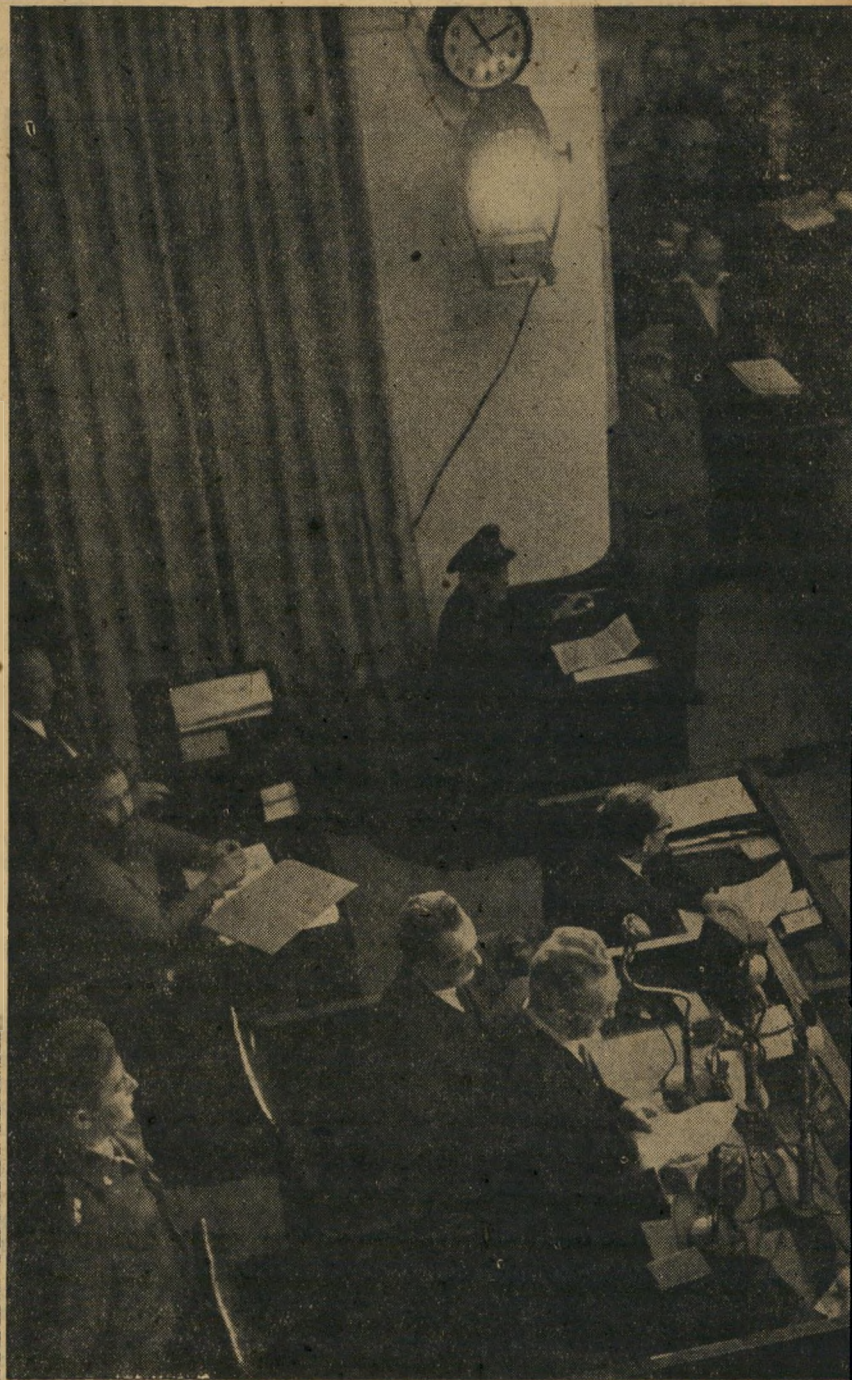
ראש הממשלה שהצליח. כדרכו מדו יים צעד ראש הממשלה דוד בן-גוריון ממשרדו א הכנסת ברגל, בלוית שלישו סגן אלוף נהמיה (מימין). הבחירות לנשיאות, בהן נבחר מועמדו בהצבעה השלישית, היוו נצחון מזהיר לראש ה-

משך היום הגדול בחיי בן-צבי. משלחות
כל הארץ הצטופפו בדירה הצנועה בת
לשכת החדרים, הביאו עמן ברכות. ספר
אורחים שנפתח אותו בוקר כמעט ונתמלא.
למחרת נמשכה העבודה. בבוקר נפגש עם
למנת קודמו, וורה וייצמן, שיצאה אותו
במשקט לבקור בארצות הברית, אחר כי
ר ליד שני קברים: של חיים וייצמן ב-

רחובות ושל בנו אלי, שנפל במלחמת השחרור,
בבית קשת.

ים האיש הבלתי רצוי

כשנסתיימה שביתת הימאים הגדולה נרשם
יצחק טישלר, יליד רומניה בן 22, בתור



יוסף ספרינצק ויצחק בן-צבי יריבים. האחד היה מועמד מנגנון
יצחק את המנגנון; בן-צבי היה למועמד מפא"י, נבחר לנשיאות. בעת
דינצק — שהוא גם ממלא מקום הנשיא, בהעדרו — השביע את
גדול: "יחי נשיא ישראל!" כל הבית הדהד אחריו. ...



ההצדעה שנכשלה. כאשר הגיע הנשיא הבחיר אל
הכנסת, יצא לראתו קצין הכנסת יצחק בלסין, הצדיע, הושיט
את ידו ללחוץ בה יד הנשיא. יצחק בן-צבי, הוכיח שאינו
בקי בסדרי טקסים, החזיר הצדעה, אף על פי שהיה לבוש
בגדים אזרחיים, וידו של קצין הכנסת נשארה תלויה באוויר.



הזרי הנשיא. צבי שמשי (שימשלביץ) הישיש (90) נכח גם הוא בטקס ההשבועה. צבי
שמשי הוא ציוני ותיק, היה מזכיר הוועד הציוני בפולשבה, נשלח לארץ על ידי ציוני רוסיה
שרצו לקנות את אדמת עמק יזרעאל. דבורה אשתו, שבאה אתו, אינה אס הנשיא, כי אם
אחותה, אותה נשא צבי שמשי לאחר שאם הנשיא אשתו הראשונה, נפטרה בשנת 1904.

את השפופרת וביקש את אנשי שוהם, בעל-
פה (ובקול רם) שנשמע מעבר לדלת, לבל
יעסיקו אותו בעבודה.

לבסוף התיאש טישלר, ביקש רשות לעלות
על אניה זרה. אולם אף אדם לא היה מוכן
מך לתת אישור כזה. כשהתעצבן טישלר
והסתבך בתיגרת-ידיים בלשכת-העבודה, הו-
גש נגדו משפט פלילי, שיתברר השבוע.

איים טישלר: "לא אשתוק. יש בידי הוכ-
חות המראות כי עשרות אנשים עלו לאניות
בעזרת פרוטקציה מבלי כל תור, מפני ש-
היו נאמנים על המפלגה." אולם איש לשכת
העבודה יעץ לו, בידידות, לחפש לעצמו
היעסקות על היבשה.

טישלר התעקש: מתחשק לו להיות דווקא
מלה. מי רשאי לומר לו לא?



מו.
ניו
נג
ישי
לה.

עסקים

אריגים בשפע

מה היו הסיבות שגרמו לבטול הפקוח על רוב מוצרי ההלבשה וההנעלה? זאת השאלה שעדיין משעשעת רבים בחוגי הכלכלה בארץ. טובים אחדים: דב יוסף רצה להר" ציא את הרוח ממפרשי יורשו, שיהיה איש היוזמה החופשית. דעה אחרת, של חסידי משיא: המדיניות הכלכלית החדשה של ה" ממשלה היא שגרמה להסרת הפקוח. אולם בחוגי סוחרי האריגים והעורות נגרסת דעה אחרת: האחראי לבטול הוא אלכסנדר פי" לימ, מנהל חברת פוקארו באיטליה.

שער חליפין גבוה. פיליפ, שמנמן, בעל עינים פקחיות, ממושקף, דומה לשחקן הקולנוע ס. ז. סאקל. נחון במעון מסחרי נדיר. עסקי פוקארו מתפשטים על פני אר" צות רבות ופיליפ לא פסח גם על ישראל. נצלו את מצבה הכספי הקשה של המדינה הצליח להשיג חוזה מסחרי בלתי רגיל: תמורת הכנסת מיליון דולאר במזומנים לקר" פת האוצר, קיבל, לפני 15 חודש, רשיון להביא סחורות טקסטיל בסכום של 10 מיל" יון דולאר, למכרן לפי שער חליפין גבוה מזה שניתן למעבירי הון אחרים. פיליפ הס" פיק להביא ארצה סחורות בערך של מיליון דולאר ולהכניסם לאוצר עשירית מן הסכום שהתחייב בו. כאשר לפתע התקלקל כל ה" ענין: שער הדולאר הוכפל, שוב לא היה העסק כדאי לפוקארו: בעל החסות של פיליפ במשרד המסחר והתעשייה, מנהלו הר" מן הולנדר התפטר מתפקידו ופיליפ החליט להחזיר את כל המלאי לחוץ לארץ.

תיק פדילי וחזקה. בין ההחלטה להר" צאתה לפועל על מפנה חדש בשוק העולמי: מחירי הטקסטילים ירדו למחציתם ואלכסנדר פיליפ הגיע לידו הסכסוך חיש על מחירת ה" סחורות שנמצאו במחסנים בנמל חיפה, רצה לגמור בזה את כל העניין.

בינתיים התערבה המשטרה הכלכלית, עצ" רה את מנהל פוקארו באשמת שיחוק בלתי כשר של סחורות אלו, פתחה תיק פדילי נגדו, העבירה את הענין לבית המשפט.

אולם האשמה הפלילית לא הפריעה כלל לחתימת החוזה החדש שבין פוקארו לממש" לה. בתקציב הממשלתי לשנה זו הוכלל רק סכום זעיר ליבוא חמרי גלם לתעשיית הטקסטילים. עברייני או לא עברייני, פיליפ הפך שוב להיות אישיות חשובה וכשרה, בזכותם של אריגיו אשר במחסנים בארץ.

משפט

ללא סטייה מן הקו

כאשר חזרה לאה ציציק, חברה ותיקה (15 שנה) במפלגה הקומוניסטית הישראלית, ממקור בארצות הדמוקרטיה העממית, קבלה הודעה, מאת מאיר וילנר, בו נאמר לה כי היא מפורטת ממשרתה במרכז המפלגה. ה" סבה הרשמית: צמצום המנגנון.

אולם לאה, שהכירה היטב תהליכים דומים במפלגות קומוניסטיות בעולם, הסיקה מס" קנות שונות: לאחר פטורים כאלה תבוא במשך הזמן גם הוצאה מן המפלגה. היא פנ" תה בעל פה ובכתב אל כל ראשי מקי" דרשה לדעת כמה מאשימים אותה. ההשערה ניתנה באספה מפלגתית, בה כ" נה אותה וילנר בתוארים: "פרובוקאטור" רית", "מטרופת". הוצאתה מן המפלגה חלה מיד לאחר זאת, לפני קצת למעלה משנה.

אומרת לאה, שישבה עקב פעילותה הקו" מוניסטית גם בבתי הסוהר של המנדט: "לא אשתומם אם בקרוב יכריזו כי עבדת בש" רות הריגול האמריקאי מאו נולדתי". היא לא השלימה עם סלוקה משורות המפלגה, טוענת כי היא קומוניסטית טובה אף מן המנהיגים עצמם, כיון שבעת היכוחו על בינאום ירושלים, לא סטתה, כמותם, מן הקו של הקרמלין.

הידיד נתן כרטיס. כאשר נהכנסו, במאי השנה, הקומוניסטים לוועידה הארצית שלהם, הצליחה לאה להשיג כרטיס משתתף מידיה, הלכה לבית העם, תל-אביב, בו ה" קיימה הוועידה, אולם הסדרנים סרבו להר" שות לה להכנס וכאשר נסתה להתפרץ בכוח, השליחו אותה החוזה. ברוב כעסה צעקה לעבר מיקו סמו, שעלה ארצה מבולגריה לפני ארבע שנים: "אני קומוניסטית טובה ממך! למה באת מבולגריה, אם אתה קומו" גיטס?" אולם סמו לא נבהל, המשיך למלא את תפקידו כסדרן בקפדנות, עמד איתן ב" שער.

• המסתכם בסכום של 1.2 מיליון דולאר.

בשבוע שעבר ישתה לאה מעשה ללא תק" דים: על אף היותה קומוניסטית, תבעה את חבריה למפלגה למשפט בבית-דלן קפי" טליסטי שבצדקתו אינה מאמינה כלל, היא עשתה זאת מתוך רצון להכריח את אנשי המפלגה להביא אותה בפני "בית דין צדק" קומוניסטי פנימי, בו תוכל לטעון את טע" נותיה כנגד וילנר וחבריו. אולם אין לה סיכויים רבים לזכות במשפט, כיון שסברה למסור את שמות העדים למקרה ההלכאה. "בארצות הדמוקרטיה העממית אין נוהגים כך. שם נותנים אפשרות לכל הסוטים מן הקו להתגונן בבית משפט", מכריזה לאה. "רק לאחר שפשעיהם הוכחו מעל לכל ספק, מסלקים אותם מן המפלגה. ראייה: משפט סלנסקי".

נעל בעין

העז, שהובא לדוכן כשהוא שכוב על גבי אלונקה, יישר את הפיגמה החדשה שלבש לכבוד המאורע, הרים את עצמו קצת בקר" שי, כיון שרגלו הימנית השבורה היתה נתר" נה בגבס, והשיב בחיוב מנומס לשאלת ה" שופט המחוזי בנימין כהן. "השאלה: "אתה נוהג לשתות הרבה?"

אחר המשיך העז משה שולוקיס, לספר, כיצד, לפני שבועות מספר בעת קטטה שאת פרטיה אינו זוכר, ניקר בנו את אחת מעיניו. **הגנה עצמית.** אולם ספורי העדים הא" חרים הוכיחו מעל לכל ספק כי אם אשם מישוה בניקור העין, האשם הוא האב עצמו. ספר בנו הרצל: אביו השכור מטיל קלון על המשפחה, מסכן את חיי בניה בעת שכ" רותו. פעם בהיותו שכור, הנחית האב מכת גרון על ראש אחיו הצעיר. בליל המקרה היה האב שוב בגילופין, החל מכה את אמו במכשיר עבודה שנודמן לידו. האם קראה את בנה לעזרה, האב השכור הרחיקו בכוח, המשיך להכותה. כאשר גברו צעקות האם, אחו הרצל בנעל עבודה כבדה שנודמנה לידו, השליכה לעבר אביו.

השופט החליט כי הבן עשה את מעשהו תוך הגנה עצמית והגנת אמו, זיכה אותו בדין.

אסונות

המקרה העוור גרם למפולת

באחד מימי השבוע שעבר היו אשר ארנסט (50) ויהושע בורגשטיין (60) עוסקים בחפירת בור ביוב בבית החולים בכפר ביליו, שני אנשים נמנו על קבלני החפירה הותיקים בא" רק, נחשבו למומחים בחפירת בורות. הע" בודה נעשתה בשיטה הרגילה: גדרו דפנות הבור בלבנים, בהדרגה, לאחר סיום חפירתו של כל מסר. וזהו שיטת העבודה המקובלת בארץ, אף כי אינה יכולה להחשב למדעית, גרמה לתאונות רבות. אחת, שנחסימה במוט



קומוניסטית לאה ציציק

"הקו שלי נכון"

פועל בראשון לציון, לפני שלשה שבועות (העולם הזה 787).

עוד שני הפועלים חופרים בבור התמוטטה האדמה שמעליהם. מפולת של לבנים ורגי" אדמה כסתה אותם. בורגשטיין נקבר מיד, הוצא ללא רוח חיים רק למחרת היום.

ארנסט היה ברמול, הוא הצליח להסתתר מתחת לזינו, נשאר לחוץ בחלל ריק וצר, הור" מה לכוך קברי. שלוש שעות טרחו המצי"

לים, קרבו אליו אט-אט. כאשר הגיעו סוף סוף אל מקום המצוא, חששו לרדת אליו, פן תבוא מפולת נוספת. רק ידיו הותיק של ארנסט, יוסף בלק, קבלן חפירות גם הוא, שמהר מרמלה לכפר ביליו מיד לכשנודע לו דבר האסון, העז לרדת אל מקום הסכנה ולחצו משם.

האסון לא ועז את ארנסט, המוטל בבית החולים בצריפין, מתכוון לשוב לעבודתו הרגילה, אינו מטיל ספק בשיטתו, שהיא ל"



חופר בורות אשר ארנסט

"השיטה שלי טובה"

מאמציו עלו בתוהו. פניותיו ללשכה לעזרה סוציאלית במקום לא הביאו כל תוצאות. האיש מצא עצמו במצב קשה: גם אשתו נתגלתה כלקויה בשכלה.

אז החליט שאין לו ברירה אלא לטפל בעצמו בשתי הנשים, להשגיח במיוחד על הבת, שלא היתה, אמנם, מסוכנת, אבל היתה תוקפנית, נושכת, לא סבלה בגדים על גופה. יתכן כי הגיע לאונזיו שמלע של מקרה אחר בבני-ברק: בן של אחד מנכבדי המקום, שהיה מטורף, הוחזק על ידי אביו בעלית גג. יחיאל פרנקל, שהשכלתו הכללית מצומ" צמח, היה סבור בתום לבו כי זהו הטוב שבפתרונות: הוא הפריש חדר קטן לבת, שם החזיק אותה מאחורי דלת נעולה במנעול זעיר. הוא עצמו היה מאכיל אותה, רוחץ אותה, מלביש אותה.

כפרה לבת. השבוע החלה אשתו ה" גרושה של פרנקל ואמה של בלומה להר" אות סימני התענינות בבתה, לאחר ששכחה אותה משך שנים רבות, היא פנתה אל המש" טרה שמהרה לבית פרנקל, פתחה את דלת החדר הנעול ומצאה בו את בלומה, עובדה שלא הפתיעה איש מן השכנים. שידעו על מציאותה של המשוגעת.

טוען פרנקל: "אשתי הראשונה, השונאת אותי, והמנסה להזיק לי ככל האפשר, היא שגרמה לכל הרעש. אין זו הפעם הראשונה שהיא עושה לי זאת. היא כבר האשימה אותי שאני מחזיק בית בושת, מוכר ללקו" חות את בתי, בשעתו תבעתי אותה למשפט והשופט (הבריטי) דן אותה למאסר על הוצ" את דיבה. אם תלקח בתי למוסד, אשמתי לה" יות כפרתה, לשבת בבית הסוהר. אלוהים עד שמלאתי את חובתי האבהית".

• אבל הדחימה את טופר הבקר, שניפח את כל העניין, הפך אותו לסנסציה.

הארץ

אורן וקובובי מרגלים מקצועיים.

מאת סופרנו המיני (הצופה).

משה שוחט, חדרה

רחמנא ליצלן.

בגליון יום ג' כותב מר מדויני מ"

מרכז או"ם לאחוזי (חרות).

רחל לוי, ראש-ל"צ

הלאה מפנח החמורים.

ביום אחד קבוע, היו מוציאים את

הכפריים מבתיהם ומסרסים את הב"

תים והכלים, בזה נגמרה העבודה ה"

אנטי-מלרית (הארץ).

דוד הלבריק, ירושלים

כך עקרו את תלברית מן השורש.

קטטות

על ביאליק לא היו מעיזים

היתה זאת שעת הציירים בכסית (8-30 בע" רב), השיחה בבית הקפה המתמלא לחלוטין רק בשעות שלאחר חצות, נסבה על בדים וצבעים. פה ושם ישבו סקרנים לא-אמנים שניסו לזהות את אלה שנראו להם בניי אלמות.

לפתע החלה מחלמה. חצקל, בעל הקפה, נראה ממרה להפריד בין שני גברים מבוג" רים המתקוטטים ביניהם. הסקרנים לא אח" רו לזהות את הנצים: התוקף, קצר קומה וארוך שער היה הצייר יחזקאל שטרייכמן, הנתקף — עורך הירחון האמנותי-ספרותי נזית, גבריאל טלפיר, בעל גוף מוצק. טלפיר הסיב-להתגונן, הנחית לשטרייכמן מכה עצו" מה אחת בעינו בטרם הספיק חצקל להרגיעו. איירים אחרים, חבריו של שטרייכמן, שהיו במקום המעשה, החליטו מיד כי הצייר צדק בהכותו את המבקרי. "טלפיר כתב עליו בקר" רת רעה", קבעו, העלו זכר מקרה דומה בו הנחית צייר אחר, יצחק פרנקל, מכות נמ" רצות למבקר האמנותי ד"ר חיים גזמו, איש הארץ, בעל המרה השחורה.

אולם היתה גם גירסה אחרת לענין. הכל החל כאשר שטרייכמן בקש מאת עורך נזית להחזיר לו תמונות שהושאלו לו. ה" עורך בקש מאת הצייר לגשת למערכת ל" קבלן. כאן נתרתח איש האמנות, הפעיל את אגרופיו, לעליצותם הרבה של כל הסקרנים שבאו לכסית לראות דבר מענין ולא התאכ" זבו.

כאשר נשאל שטרייכמן על סיבת הקטטה, השיב: "אינני אומר דבר. מדוע ששים הכל ללכלך את פניו של צייר ותיק בארץ? האם גם על ביאליק היו מתנפלים כך?"

דרכי אדם

המטרופת בחדר הנעול

כלפי חוץ היתה זאת דליקה שיגרתית ביו" תר: ידירה עלתה באש. נערה צעירה שחי" תה מוקפת, רגעים מספר, להבות, גיצלה עבודת השכנים והכבאים. הכל נגמר, לכאור" רה, בכי טוב. אולם למעשה היתה לשרפה תוצאה חמורה מאל: בלומה פרנקל, הנע" רה שניצלה בנס, אבדה, כתוצאה מן האסון את שכלה, השתגעה.

דעות הוריה, יהודים אדוקים, תושבי בניי ברק, ביחס לדרך הטפול בבת שהיתה חשו"

מבעד מסך החול

ג'יהאדו ג'יהאדו!

העולם הערבי געש. בזו אחר זו נתחו על ראשו שתי מהלומות פוליטיות מצלצלות: האומות המאוחדות סרבו להתערב במאורעות המתרחשים במושבות הצרפתיות באפריקה הצפונית (ראה להלן). יעצו לערבים להכנס למשא ומתן ישיר עם ישראל לשם ישוב הסכסוכים ביניהם.

ההחלטה הביאה מתחרה קשה לבעיה ה"פלישתניאית" על המקום הראשון בהתעניינות הערבית הצבורית. וזהו (בעית אפריקה ה"צפונית") דבר הנוגע לכל לב מוסלמי ממרוקו ועד אינדונזיה! צעק סאלח עשמאוי, מנ"היג האחים המוסלמים המצריים. "האיום ה"צרפתי אינו נוסף מהאיום הציוני. נפתח נגדם במלחמה קודש! נפתח בג'יהאד!"

בקהיר נכחו מוחמד נגיב ואורחו אדיב אל-שישקלי בתפילה אוכרה שנערכה באג' אוהר לזכר חללי טוניסיה ומרוקו; בכירות הפגיו המונים מול הצירות הצרפתית; ב"סריפולי ערך בית הנבחרים הלובי אספת מחאה — וכמעט מפי כולם נשמעה הקריאה הנסערת: "ג'יהאד! ג'יהאד!"

אותה מקהלה השמיעה את המלה לאחר נה בשלהי 1947. או, כעתה, התלכדו הערבים נגד ארם שהחליט להקים מדינה יהודית. אך שלא כאן מטרות הג'יהאד עתה קומץ אנשים חסרי ישע. הצרפתים בטוחים כי ה"טנקים הכבדים שלהם עלולים להיות סגולה מצוינת לקרור ההתלהבות הערבית-מוסלמית. אך זה אינו מרחיע את הערבים. אפילו ניכשל, הצדק מוכרח לנצח, הם אומרים. כזה מצדקיה אותם ההיסטוריה: שום כוח קולוניאלי לא הצליח לכפות את מרותו בלי סוף על עם המתנער ודורש עצמאות.

אפריקה הצפונית

מי פועל לטובת מי?

איך היו מרגישים תושבי פלשתינה (א"י) אילו, באוקטובר 1947, הודיעו השלטונות כי דוד בן-גוריון נמצא הרוג מצורו כדורים במכוניתו? ומה היו עושים אילו, למחרת היום, היו השלטונות עוצרים את יוסף שפרינצק, משה שרת ואליעזר קפלן כחשודים ברצח?

מן הסתם היה נעלם השריד האחרון של קוריריו ומשמעת אשר עוד שרד בקרב ה"תושבים היהודים. הם היו בודאי יוצאים ב"הפגנות סדורות נגד השלטון האנגלי, מא"שימים אותו כביצוע המעשה השל, מתקיימים כל אנגלי או ערבי שנקרה על דרכם.

מאות מלאה לטוניסיה ומרוקו. ביחוד היתה איחנה אמונתו בתמיכת ארצות-הברית. בטרם הספיק להתאכזב מעמדת אמריקה חלל פחרת האשד, האיש הקטן בעל עיני התכלת החיכוניות וההשפעה העצומה על בני-מעמדו, להיות גורם פעיל במדיניות הצפון-אפריקאית. אך גם כמותו לא חלל מהיות גורם מסעיר: מיד עם הודעת הרצח, הכריזו איגודי הפועלים בטוניס ובמרוקו על שלושה ימי שבתה כללית.

"הממשלה הצרפתית היא שפקדה לרצוח את האשד", הטיחו הערבים מקובלנה עד דמשק, טענו כי ארגון של מתישבים צרפתיים, היד האדומה הוא שביצע את המעשה. משך השבועיים שחלפו מאז לא עבר כמ"ע יום אחד בלא התנגשויות דמים בין ה"משטרה והצבא הצרפתיים לבין מפגינים ערבים. מתשע בערב עד חמש בבוקר מוטלות הערים תחת עוצר לילה, רחובות הספר בין רובעי הערבים והאירופים סגורים ושוממים. הצרפתים לא היססו להשתמש בכוח — חיילים, שוטרים, שריון ואוירונים הוכנסו לפעולה. "לא נכנע לחבלנים הללו", הודיעו נציביהם בטוניס ובמרוקו. הם גם ניסו להסיר ביר לערבים כי אותם "חבלנים" פועלים נגד האינטרסים האמיתיים שלהם וכי רק הצרפתים הם הדואגים לטובתם. אך הצרפתים, שתמיד התגאו בהישגיהם בשטח חינוך ערבי אפריקה הצפונית התקשו עתה במציאת אנשים שהשכלתם הפוליטית לקויה במידה שיאמינו לדבריהם.

מצרים

איגוד המהפכנים

משך שבועיים ריחפה על קהיר יונה לבנה — יונת האהבה והאהבה הערבית — שהוצגה לראווה על-ידי הגנרל מוחמד נגיב בפני שני אורחים נכבדים: הוד מלכותו אדריס אל-סנוסי, מלך לוב וקולונל אדיב אל-שישקלי, רודן סוריה.

לשניהם לא היה זה ביקור ראשון בארץ הגילום. כאשר ביקר אדריס אל-סנוסי את ארמון עבדין לראשונה לא הצטיין המאורע בחגיגות ופאר מיוחדים: הוא בא לבקש מפארוק חסות וזכות מקלט בארצו מפני ה"איטלקים שגרשוהו ממדבריות מולדתו. עתה נכנס לאותו ארמון כאורחה המיוחד של ממשלת מצרים, איש שנגיב היה מעוניין ל"פייסו ולצרפו לליגה הערבית.

האורח שבא אחריו מן הצפון נתקבל ב"אותה תצוגת פאר וכבוד. גם חמימות כנה לא חסרה בפגישתו עם נגיב. אותו מצעד צבאי שנערך לכבוד אל-סנוסי נערך שוב לכבוד האורח הסורי, הכרות אהדה וגילויי אהבה עלו הפעם גם על המידה הנדרשת על



עוצר לילה במרכז טונים
גם אחרי המוות

ידי הנימוס המזרחי. "אחי הגיבור, מציל מצרים!" קרא שישקלי בהתרגשות לנגיב. "נצעד יחד יד ביד ולב עם לב — תחי מצרים ותחי סוריה!" חברי מועדון הקצינים המצרי, שלפניהם נישא ה"נאום, פרחו במחאות כפיים סוערות; נגיב שישב במרכז השולחן קרן מרוב אושר. גיי-לויי הסולידריות הסורית היו עשויים להו"סיף פרסטיז'ה למשטרו בקרב האוכלוסייה. אותו חישוב, לבני משטרו הוא, הקרין גם את פני הרוזן הסורי.

ההחלטות המדיניות שנתקבלו על-ידי ה"שנים לא הפתיעו. זה מזמן ציפו לחיות הדו"קה בין שני הרודנים — מעין הנחת יסוד לאיגוד של מצעצי המסכות צבאיות במרחב.

אום

דרוש: משוגע!

הכושי הגבוה, העטוף בגלימה לבנה, עורר מיד תשומת-לב בין צירי האו"ם. נציג ל"י בריה החפשי? שלית חוף הזהב? לא, אמר הכושי, הוא שליחה של מעצמה שאינה מיוצגת, לפי שעה, מגרד-השחקים הגיו"יורקי: אלוהים.

גילה הכושי: אלוהים הופיע לו בחלום, ציחה עליו להתיצב באו"ם, לקבל על עצמו את תפקיד המוכיר הכללי.

כשעטו עליו הסדרנים גילה הכושי כוח רב. הוא ניסה לעלות במעלית; אך לבסוף



ג'ורג' כריסטינה יורגנון (דפני ואחרי הניתוח).

חייל משוחרר הפך חיילת משוחררת



אבידות גדולות בנפש ובצויד, מבלי לעלות לרוסיה אף בחייל אחד. האמריקאים משוכ"נעים עתה לגמרי כי היוזמה לשיחות-השלום לא באה מצד הרוסים אלא כדי להציל את הסינים משואה. עם התקדמות התקפתו ה"גדולה של הגנרל רידג'יני לפני שנה וחצי. משבר זה חלף מומץ, והסינים בקוריאנה חז"קים עתה יותר מאשר היו א"פעם.

הסתרונות שהוצעו: להפציץ את הסינים בפצצות אטומיות, להפציץ את בתי החרושת הסיניים במאנצ'וריה, להטיל מצור ימי על סין. אף אחד מן הפתרונות האלה אין בכוחו להכריע במלחמה הקטנה אך היקרה, העלולה להימשך דור שלם.

תיקון טעות

באחד הימים, ביון העתיקה, פגשה גימפה יפה בהרמפרודיטוס, בנם היפהפה של האל הרמס והאלה אפרודיטי. היא התאהבה בו במבט ראשון, התפללה לזבס הגדול שיאחד אותם לנצח. זבס שעה לבקשתה, הפך אותם לגוף אחד. שהיה גם זכר וגם נקבה.

אף כי מקרה כזה לא חזר עוד בהיסטוריה, והוא זבס שוב אינו מקבל בקשות מסוג זה, הרי נולדים מפעם לפעם בני אדם שהם ססק זכר כשפ נקבה. האסון קורה בשבוע החמי"שי החי העובר ברחם אמה, כשעל הטבע לקבוע סופית מה יהיה מינו. כשהטבע מת"בלבל, נוצר אדם השייך למין אשר לשון

העם הדביקה לו את התואר הרמפרודיט. בזמנים החודשים מצא המדע תרופה חל"קית לבעיה. הרופא מנסה להיווכח לאיזה מין נוטה האדם יותר, מסלק את סימני המין הבלתי-רצויים. לרוב הוא לוקח בחשבון גם אם הילדה (גודלנה) כילד או כילדה.

מן היום, בתי. החודש אירע מקרה ש"ריכוז את תשומת לב העולם כולו לבעיה הקיימת מכבר. הורים אמריקאים קיבלו מכ"תב מבנם, ג'ורג' יורגנון, חיל משוחרר מ"צבא ארצות-הברית. כתב ג'ורג': "אני עד"י יון האדם. אולם הטבע טעה. תיקנתי את הטעות. מן היום אני בתכם."

עתונאים שנועקו לבית החולים הדני, מצ"או צעירה בעלת שערות בלוניות שופעות (הייתי יכול להתאהב בה", הודה אחד) ש"קראה לעצמה כריסטינה יורגנון. עברה חמ"שה ניתוחים גדולים, קבלה כמעט 2000 זריקות הורמונים, מחכה לנתוח ששי ואח"רון.

אמר האב, אחרי שמכר את תולדות חייו"חיה של בוגרתו ב-30,000 דולר: "אני מבולבל. באמצע השיחה אני מחליף אותו בה".

צולמות וערכות באמנות ובטעם. הרעיון: בלבה של הודו זורם לאטו נהר גנגסי גדול. הנהר מסמל את החיים עצמם, הנמשכים על חופו דור אחר דור, מאה אחר מאה, בלי הרף, במחזור בלתי פוסק.

על החוף מתגוררים מספר אירופאים ש-חיותיהם היומיומיות הפשוטות ממחישות את הסמליות אשר בגבורו הראשי של ה-סרט: הנהר עצמו.

במשפחה המתגוררת ב"בית הגדול" מת-כוננת האם (גורה סווינברן) להביא לעולם את התינוק הששי, בתה הבכירה הארייט בת 14 (פסרישה חלטרן) חשה ביטורי האהבה, הראשונים, לבנה הצעיר בוגי (ריצ'רד פוסטר) מת מנשיכת נחש ארסי. פרט לאלה: חייל צעיר (תומאס בירן) שאבד את רגלו במלחמה ועתה הוא מלא מרידות, מתמלא תקוות חדשות בעת שהותו על חוף הנהר; נערה סקוטית יפה ואנוכית (אדריאן קורי), מגלה שאינה אכזרית, כפי שראתה את עצמה תמיד; נערה הודית-אנגלית (ראדה) למדה כי רב המרחק בין המזרח למערב ומחליטה להיות — בניגוד לאנגליות רבים — בת המזרח.

לא פחות מרומן שיר. כל זה מסור פר ומתואר בסרטו של רנאר בפשטות הר-גובלת לעתים ברשלנות. העלילה חסרת-העלילה מדלגת מנושא אל נושא, מתפתחת לאיטה, כמו זרמו של הנהר, ברשלנות זו צפונה אמנותו של רנאר. הכל נראה כה בלתי-מכוון מראש, לא מבויים, תמונות ה-היוי ההודי, החיים אצל האירופים, הכל צויר למ (על ידי קלוד אחי ז'ואן, שניהם בני) של פייר רנאר, הצייר המפורסם בצבעים רועשים במקצת, כמו המזרח עצמו.

מעולם לא נתגלתה הודו על הבד כשם שהיא מתגלית בהנהר יחד אתה מתגלה גם אמת אנושית פשוטה, עמוקה ואמתית. הנהר מוכיח שוב, אם היה צורך בהוכחה נוספת, כי הסרט יכל להיות יותר מאשר דו"ח פשטני של עלילה הוליוודית מטופשת או פלא-קאט תעמולה סובייטי חסר ערך אמנותי. הוא מוכיח כי בכוחו של הקולנוע להביע, בעזרת סמלי התמונות והשיח, רעיונות לא פחות עמוקים מאשר הרומן, הספר, השיר.

"המרגלת מטנג'יר"

חסידיו של בוב הופ בודאי יתפקעו מרב צחוק, אחרים עלולים לחייך. כיון שמספרם של החסידים אינו מבוטל כל עיקר, יש סכר יים כי האולם שבו תציג את יופיה על בדו המרגלת מטנג'יר ייתמלא צחוק עליו.

בוב הופ משחק כאן בתפקיד כפול: מרגל בינלאומי מסוכן, שחקן הרומה לו כשתי טפות מים. כאשר השחקן מעמיד פנים, בי-פקודת שרות המודיעין האמריקאי, שהוא המרגל, מתעוררים מצבים מגוחכים. הופ מצטיין בעיקר בדמות האיש הפשוט, הפחדן המוצא עצמו בסכנות גדולות: בפני אקדחים שולפים, בנורעות נשים יפות, פרנסים סאליבאן משבש, בסרט זה שולף אקדחים מוצלח, בעוד שהאשה המסוכנת דומה במדה מפליאה להדי לאמאר. יתכן מאד שהדמיון הזה נעוץ בעובדה שאת התפקיד ממלאה הדי לאמאר.

לא משחק, אלא פוטוגניה כמו מרבית הוללות בנות ה-50, שאפה גם היא לאמאר, בהיותה תלמידת גימנסיה בוינה מולדתה, להיות שחקנית קולנוע. אולם היה לה קצת יותר שכל מן האחרות: היא לא הלכה אל הבמאי; היא נגשה אל המנהל הסכני, קבלה עבודה כמזכירת חוליית-ההסר-טה. היא קותה כי במקום או במאוחר יתן

טכניקה

הקרב עודנו נוסח

אף על פי שסרטים תלת-ממדיים נסוגיים הקדימו את הטליוויזיה בשנים אחדות, גרמה התפתחות שדורי התמונות באמריקה לשכ-לול קולנוע התבליט. בעוד שבניו-יורק היצגה בהצלחה תכנית של סרטי תבליט שאפשר להסתכל בהם מבלי עזרת משקפיים (העולם הזה 783), הוציאה הוליווד זה עתה לאור את הסרט העלילתי הראשון בשיטת התבליט בעזרת משקפיים.

שני משלכים מטילים על הבד שתי תמו-נות שונות. הצופה יושב באולם כשעל חוט-רו משקפים מיוחדות, כל עדשה מעבירה מן אחת משתי התמונות של הבד. באופן כזה רואה כל עין תמונה שונה, שתי התמו-נות יחד מצטרפות, במוח, לתמונה תבליט.



ראדה, אדריאן קורי, פסרישה וולטרס, אסמונד נייט ("הנהר") פשטות, כמעט רשלנות

הסרט, בבאנה (אדון) שטן, שביום והופק על ידי ארץ אובולר, הידוע בעיקר ככותב תסכיתים, מתרחש בנינגל אפריקאי. הרקע הזה נבחר, כפי הנראה, כדי להדגיש את ה-קהל על ידי נצול האפסטריות המיוחדות של התבליט. אומרת הפרסומת: "אריה בחיקך... מאהבת) בנורעות!"

כל זה טוב ויפה, עלול לתת ארכתיים מסוימת לעסק הקולנוע הסובל קשות מתח-רות הטליוויזיה. אולם איש אינו יכול לערוב שתוך שנה-שנתיים לא תשתמשנה תחנות ה-שיוור באותה שיטה, תבאנה אל מליוני בתים אמריקאים טליוויזיה תבליט.

סרטים

"הנהר"

ספרה של רומר גודן איננו, כמוכך, אחד הרומנים הטובים שנכתבו אי פעם; אולם אין ספק שהסרט שיואן (האיטליה הגדולה) רנאר בנה על בסיסו, הנו אחד המשובחים שהופקו אי פעם. זאת למרות המשחק, שהוא בדרך כלל, טירוני ביותר, למרות התסריט הנאיבי במידה רבה. רנאר אינו נוקט לשח-קנים משובחים כדי להביע רעיונות, והעלי-לה הפשוטה והחביבה אשר ברומאן מש-משת לו קרש קפיצה מצוין אל תוך עמקות מספיקות המבוססות בסידרה של תמונות מי-

חוקי למת

גיך בני הוא אחד המשדרים המפורסמים ביותר בארצות הברית. הוא נטש מכבר את הקולנוע ואת הבמה, התרכז בעיקר בתכניות הרדיו והטליוויזיה שעשו אותו מיליונר תוך שנים אחדות. כמו יהודים ידועי שם אחרים מעולם הבידור (אדי קנטור, אדוארד ג. רר-בינוון) "גויס" גם בני לעזור במכירת אגרות העצמאות הישראליות באמריקה. "איני מ-בין מאומה בכל הענין," הודה בני, "אולם מומחה לכלכלי מיוחד נוסע אתי לכל מקום בו אני מופיע מטעם ועד האגרות, משגית על הצד הכספי. כל מה שאני עושה הוא: מסביר למסובים שקניית אגרת עצמאות לא תזיק להם."

ליהודים האמריקאים, שכבר עיפו מרוב תרומות, מספר בני את הספור הבא, אשר תמיד מועיל להעלות חיוכים ודולרים: היה

ארצות הברית

אם לא לחץ - שביתה

אלפרד ג. פלדמן הוא בעל תעשייה אמריקאי גדול, מנהל עסק שמחזור הכספים שלו מגיע ל-12 מיליון דולר. מחוץ לעסקיו מת-עניין התעשיין פלדמן גם בבעיות ישראליות: לפני כמה חודשים הוציא חוברת קטנה ש-קרא לה "ישראל כפי שראיתי אותה", רשמי מסע בארץ.

כותב פלדמן: "בקרתי במחנה המיועד ל-אנשים זקנים ושאלתי מדוע ממסכנים הללו ניתן כל כך מעט אוכל ונוהגים בהם כמו בחיות. תשובת המפקח היתה כי אלא לשאול את המנהלים, ביחוד את מנהלי ההסתדרות אשר "שומרים לעצמם את הדולרים האמרי-קאים במקום לקנות בהם אוכל לאנשים ה-זקוקים לו."

המטרה העיקרית להתקפתו של פלדמן היא ההסתדרות. הוא מספר כי עלה בדעתו לפי-תוח בתי-חרושת בישראל, אבל גילה כי ל-אחר שיסיים את המלאי הראשון של חמרי גלם, יאלץ לחדשו במטבע זר דוקא.

"זכית, ננית, ברוחחים ניכרים," הוא מס-ביר לקוראיו "ויש בידך סכום כפול — בלירות — ממה שהיה לך בתחילה. אולם יש לך צורך בחמרי גלם נוספים. אתה פונה אל הממשלה, מבקש דולרים אמריקאים אשר בתמורתם אתה מוכן לתת לה לירות ישראל-יות. התשובה היא: "אין לנו דולרים." אינך יכול להמשיך לייצר כיון שאין לך חמרי גלם שאתה יכול לקנותם בלירות הישראליות העומדות לרשותך."

התקפה, ובכל זאת. זהו הספור, כור תב פלדמן, ששמע מפי אנשים רבים כי ישראל, כל אלה לא היו קשורים להסתדרות כאשר מתהווה מצב כזה, אומרת ההסתדרות: "אנו נקנה ממך חצי (או יותר) מן המפעל ועל ידי כך נוכל לגייס בשבילך את ה-דולרים הדרושים."

ממשיך פלדמן: "אם אינך מסכים ורם אי-גם מצליחים לאלץ אותך בדרך זו, חזקה ש-תפרוץ שביתה במפעלך. דברים כאלה מת-רחשים בישראל בכל יום."

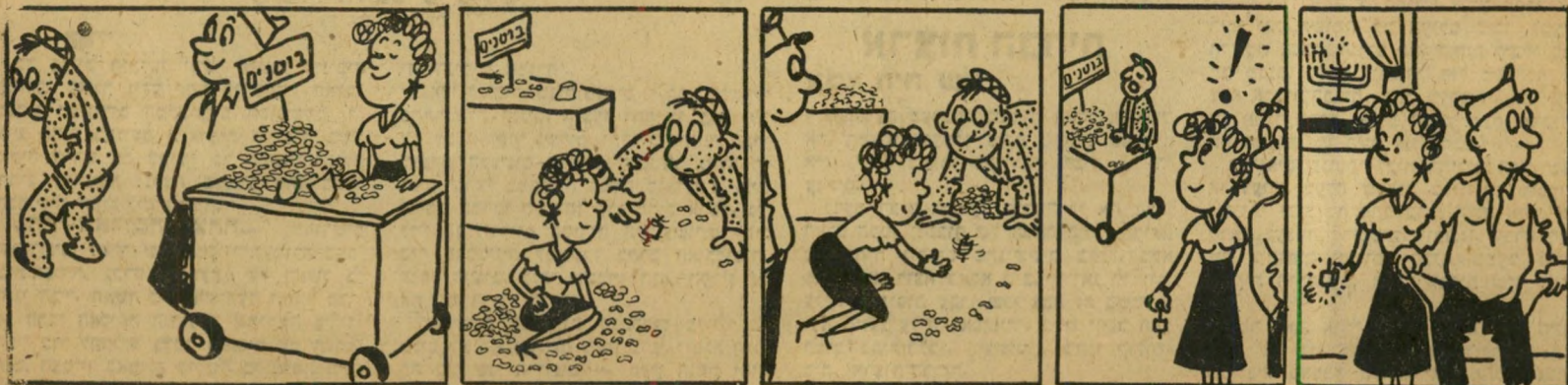
למרות כל זאת גלה פלדמן לכתב העולם הזה מוטיביקובס, כי זה עתה שלח המחאה שמנה למגזית היהודית המאוחדת.

פרט מעניין נוסף אודות אלפרד ג. פלדמן: בשנה שעברה תרם בעצמו, והתרים את חב-ריו, בסכום כולל של 20 אלף דולרים למג-ביות שערכו בארצות-הברית עלי-ידי אותה הסתדרות שכה תקף אותה.

ראש מצומק במוזיאון

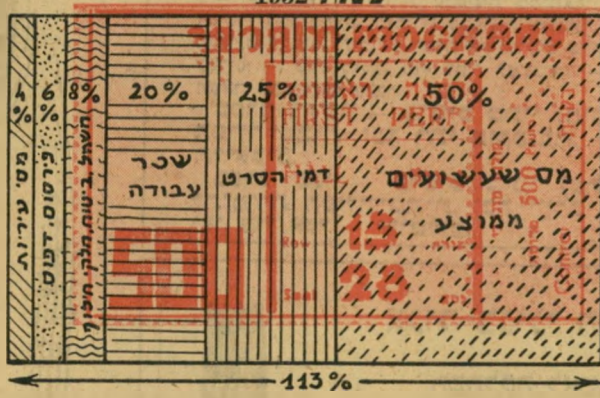
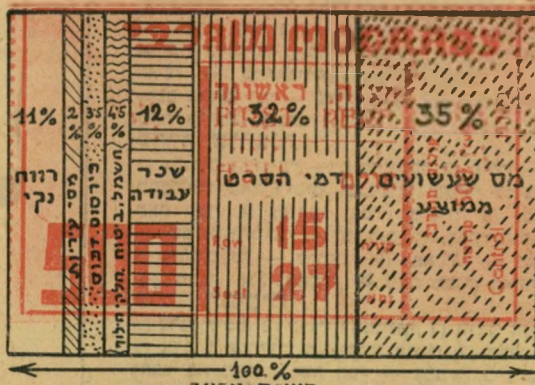
שמואל בורגשטיין הוא יהודי משיקאגו ש-בילה את מרבית ימיו בטוילים בכל רחבי העולם, בהם אסף מטבעות יקרות, צפרים ודגים נדירים, מלבושים, כלי נשק, גם ראש מובש ומצומק שמצא אצל שבט פראי ב-סביבת נהר האמוזונה.

את האוסף המוזר הזה ערך בורגשטיין ב-תעורבה בשיקאגו שמסכה אליה למעלה מי-מליון מכקרים. עתה נמצא המוזיאון היחיד במינו, המונה 50 אלף מוצגים, במחסן, או-מר בורגשטיין: "אני מוכן להעביר אותו לישראל. כל מה שאני מבקש בשבילו הרדיו בנין בן עשרים חדר, אשר לי עצמי, היני אדם זקן עתה. הייתי רוצה להתמוגות אחראי על האוסף, במשכורת המתקבלת על הדעת. היש הצעות?"



האם "סגרו" בתי הקולנוע?

לאן הלך הכסף ששילמת עבור כרטיסים? בשנת 1951



מדינה קטנה כישראל קשה לה להשיג שיאים עולמיים. באולימפיאדת הלסינקי לא הצליחה לזכות אף בנקודה אחת. במפגשים בינלאומיים אחרים גם כן יצאה לרוב כשירה על התחרות. בשדה האמנות והתרבות אין היא יכולה להציג כל מועמדים המסוגלים להתמודד עם ענקי ארצות אחרות. אולם בשני שטחים הצליחה בכל זאת להשיג שיא עולמי: באחוז תאונות הרכבים ובמספר סרטי הקולנוע שכל תושב רואה, בישראל, מדי שנה. סטטיסטיקות אולם מוכיחות למעלה מכל ספק כי הישראלי הבינוני הוא ייצור זמנאי, המוחבב את המוות בדרמים ואת בד הכסף.

שתי אהבות אלו גרמו לכך שידיהם של שוטרי התנועה בארץ תהיינה תמיד מלאות עבודה וקר פותיהם של אולמות הקולנוע מלאות כסף. ישראל היתה זה שנים גיהנום לחברות הבטוח וגן עדן לבעלי בתי קולנוע.

אולם לכל דבר טוב יש סוף. גם על השפע שבקופה הקיץ הקץ. התורים גדולו, קהל המבקרים נתמעט, צורותיהם של בעלי בתי קולנוע נחרבו. ציה מספר 1, לדעת הכל: גובה המסים, הממשלתיים והעירוניים. זהו השיא הישראלי השלישי (העולם הזה 788).

חישובו בעלי בתי הקולנוע ומצאו כי בעוד ש-בומנים הטובים, עד לפני כשנה, יכלו להצביע על רווח נקי של 10% על כל כרטיס, בשנת 1952 מפסידו בעל הקולנוע 13% ממחירו של כל כרטיס. הסיבה, פרט לנטל המסים: עליה בשכר העבודה ובכלל ההוצאות האחרות.

סחבת במלוא הקיטור

במידה לא מעטה דומה מצבם הנוכחי של בעלי בתי הקולנוע בארץ למצבם של בעלי הבתיים. אלה ואלה מופלים לרעה; הכל יודעים שנגרמים להם הפסדים רציניים, אולם לאיש אין הדבר כואב כלל. גם לא לממשלה, המטפלת באיטיות אופינית בעצמותיהם. זה ששה חדשים ראשי התאחדות בעלי בתי הקולנוע נודדים בין עשרות משרדים ממשלתיים, נדרשים מדי פעם להגיש חומר סטטיסטי מסוגים שונים. הסחבת הכפופה פועלת במלוא הקיטור.

דרישתם של בעלי בתי הקולנוע פשוטה: הם מבקשים להעלות את מחיר הכרטיס ב-50 פרוי. כה, אין חוק המונע מהם דבר זה, כיון שאין פיקוח על דמי הכניסה להצגות. אולם כיון שהמסים שהממשלה גובה עומדים ביחס ישר ל-מחיר הכניסה של הכרטיס, כל העלאה בסכום היסודי תביא בעקבותיה תיקירות כפולה ומכור פלח, אשר, חוששים בעלי בתי הקולנוע, הקהל הרחב לא יוכל לעמוד בה. התוצאה תהיה: מחיר הכרטיס אמנם יעלה, אבל מספר הכרטיסים שי-ימכרו יקטן.

התאחדות בעלי בתי הקולנוע פנתה לממשלה בבקשה להקטין את המסים, כדי שיוכלו להעלות את המחיר הבסיסי, עסק שהוא לדעתם, כדאי לממשלה. הנימוק: בשנה שעברה הכניסו מס הקולנוע לממשלה ולעיריות 2.5 מיליון לירה; בהסתמך על הכנסות המחצית הראשונה של שנת 1952 אפשר לומר כי השנה תהיה הכנסה 6 מיליון. עליה זו באה לא בגלל עליית מספר המבקרים אלא כתוצאה מהגדלה העצומה של נטל המסים.

אכן, ישנה, למרות גדולת התורים הניכר, עליה קלה במספר המוחלט של מבקרי הקולנוע בארץ: בחדשי אפריל-ספטמבר בשנה שעברה היה מספרם ארבעה מיליונים, בעוד שבאותה תקופה השנה, עלה המספר ב-170 אלף. ברם, יחד עם זאת נוספו בתל-אביב ארבעה בתי קולנוע חדשים שקלטו כחצי מיליון מבקרים על חשבון האולמות האחרים.

כשלונו אחר כשלונו

לבסוף הגיעה תשובה שלילית: הממשלה לא הסכימה להקטין את המסים, יעצה לאנשי ההתייחסות לפנות לסוכני הסרטים, לבקש מהם להוריד את מחיריהם. שני חברי התאחדות בעלי הקולנוע יצאו השנה לפריז, אל מרכזי ההפצה האירופיים של החברות האמריקאיות הגדולות. הם נתקבלו בקרירות רבה, קבלו לבסוף תשובה תקיפה ושלילית.

אמרו אנשי חברות הסרטים לנציגי ישראל: על הממשלה להוריד את המסים המגיעים כיום ל-100% ממחיר הכרטיס, להשחית אותם לאחוזי הגריל בעולם. — 52%. גם הוצאות העובדים בארץ גבוהות מדי: 20%, בעוד שבארצות אחרות הן אינן עולות על 11%. הנימוק השלישי, והמכריע, לתשובתם השלילית של נציגי חברות הסרטים היה: ישראל ממילא אינה מכניסה להם כל מטבע זר, מקפידה את רווחי החברות כי בנקים מקומיים.

לאחר הכשלונו אצל חברות הסרטים פנו בעלי בתי הקולנוע אל עובדיהם, הציעו להם את בייטול ההצגה היומית, העולה לא פחות מההצגת ערב, אבל מכניסה רק שליש ממנה, בטול זה יקטין את מספר שעות העבודה לארבע ביום ואת משכורת העובדים ב-30%. טוענת ההתייחסות: זוהי הצעה הגיונית. סדרן ממוצע מרויח כיום — 150 ל"י לחודש, שהם למעשה, ביחס לתנאים הסוציאליים, — 210 ל"י. הפחד תת שעות העבודה תאפשר לסדרן ולמכונאי לקבל עבודה נוספת בשעות הדיום.

תוקף של מאש

אולם גם נציגי עובדי בתי הקולנוע השיבו בלא מוחלט. מאחר שגם הפניה לממשלה לא הועילה עומדים בתי הקולנוע לסגור את דלתותיהם. הפעם יהיה לאיום, הם אומרים, תוקף של ממש. שאלת הפיצויים לעובדים לא תכבד על בעלי בתי הקולנוע מאחר שהם מפרישים בלאו הכי בכל חודש אחוז מסוים למטרה זו.

טוען גרשון סטרנסה, יושב ראש ההתאחדות: "אין לנו כל אשליה ביחס לאהדת הציבור כלפינו. אהדה זו אינה קיימת לגבי אדם, המשלם 500 פרוטה ומעלה עבור בילוי של שעותיים, מחיר ניכר. אולם הקונה כרטיס אינו מהרהר אף לרגע כמה מסכום זה הולך לכיסוי הוצאות ה-הצגה וכמה זורם לקופת הממשלה. סגירת בתי הקולנוע בודאי שלא תרבה את אהדת הציבור אלינו. אולם החשבונות שבידינו ובידי הממשלה מוכיחים בברור שענף הקולנוע בארץ שרוי ב-משבר חמור עד שאין בידינו ברירה אלא להפסיק את ההצגות. אם אהדת הציבור אינה ניתנת לנו, תינתן לנו לפחות הבנתו."

טוען כנגדו נציג הממשלה הממונה על הכניסות המדינה, ד"ר ברגמן: "אין כל מניעה להעלות מחיר הכרטיס. הקהל משלם יותר לספסריים. איכשהו, על המסים לא נחתר."

אולם בתוך חשכת המשבר עוד מאירה קרן תקווה. כותב אפרים כהן, איש ההתאחדות מפתח תקווה, בעלונה: "מי ירהיב לומר שאנו יסורים בלתי נאמרים או עלווי חזיים? שאפסה תקוותנו? כוחות כבירים רתומים לעגלתנו השוקעת, הם בודאי ובודאי יוציאנו מטיס היום, ואם חס וחלילה אלה ייכשלו, הרי תמיד הקב"ה מקדים רפואה למכה; בעוד חדשים, בערך, תתקיים ה-אספה הכללית השנתית ונחליף את הסוסים של עגלתנו, עליהם נטל העול. אינסטינקט טמיר ונעלם מרשה לי להכריז קבל עם ועדה: חברי, עוד יהיה טוב, השמש תשוב ותזרח לנו!"

• שמות שני סרטים (רעים מאד) שהזרימו כסף רב לקופות רבות.

הכנסות והוצאות

זהו חשבון ההכנסות וההוצאות של קולנוע תל-אביבי, השוכן באולם מושכר במרכז העיר, מצוי סרטים מובחרים והחביבי מאד על הקהל. המאון אושר על ידי רואה חשבוני מוסמך, אולם המספרים עגולים.

הכנסות ינואר — ספטמבר 1952

45,000 ל"י

לאחר תשלום מס בולים ולחברות הסרטים: 3,500 ל"י הכנסה לחודש.

הוצאות לחודש יולי 1952

משכורות	2,250.—
קרנות סוציאליות של העובדים	225.—
עובדי משרד	200.—
שכירות האולם	375.—
החזקת תא הסרטה	100.—
פרסום	150.—
מסי עירייה ורשויות	140.—
חשמל	90.—
תקונים	75.—
שכירות יומנים	60.—
הוצאות תחבורה	50.—
גיר	55.—
הדפסת כרטיסים	35.—
בטוח	70.—
דמי רואה חשבון	30.—
דמי חבר בהתאחדות	30.—
טלפון ודואר	20.—
דמי יצוב	30.—
נקיון, הוצאות כלליות	30.—
מס חורקו	6.—
הוצאות בנק	2.—

סה"כ 4,023.— ל"י

ההכנסות, לאחר ניכוי ההוצאות, אינן משאירות כל רווח לבעל העסק. הפתח, המאושר על ידי מס ההכנסה (500 ל"י) אינו מתאים למציאות, כי רכישת ציוד חדש עולה בהרבה על הסכום הזה. ממאון זה מתברר, איפוא, שבעל הקולנוע הפסיד 500 ל"י לחודש. מצב בית קולנוע גדול גרוע מזה, ובערי השדה, בהן מספר המבקרים קטן, לא כל שכן.

בקצרה

ספינת השעשועים. עבוד קולנועית חדש של האופרטה הלא-כליכך חדשה אודות תיאטרון צף על המסיסיפי. אוהה גרונר, האי-חזר קיל, קאתרין גרייסון.

התענוג. סרטו האפיוני של מקס (במעגל) אופולוס המכיל שלושה ספרים מאת ג'י דה'מופאסאן, מהם לפחות אחד (אור-דוט בתיבושת קרתני) קלאסי. ז'אן גאבן, דינאל דרייה, יוד רבים.

סומת, בהן נראתה אשתו בלי בגדים. הוא לא הצליח. כן לא עלה בידו למנוע מהדי לחזור אל הבד. הנשואים נגמרו בגס. עם כניסתו של היטלר לאוסטריה נודדה הדי להוליכו, קבלה מיד תפקיד בסרט אלג'יר. הוכיחה שאיננה מטיבה לשחק, אבל חוננה בפוטוגניות בלתי רגילה. מאו הופ-עה בקרוב לשלושים סרט אמריקאים, נשאה שלוש פעמים, נהגרה שלוש פעמים, קבעה לה בכך מקום בראש צמרת הכוכבים ההר-ליבודית.

ה. מישוה את עינו, יציע לה תפקיד. כך היה במקדם. שם הסרט: סטורה בבוט מים. הדבר עורר באמת סערה קטנה, כיון שהדי בנתה תחילת הקריירה הקולנועית שלה על חשבון למודיה, ברחה מבית הספר. אולם הסערה הזאת היתה פאן וכאפס לעומת סערה אחרת שגרמה הדי לאמאר ב-עולם כולו עת הופיעה, ערומה, בסרט אקס-סוה. בעלה אותה הימים, פריץ מגדל, איש עסקים גדול, עשה מאמצים כדי לקנות את כל העתקי הסרט, להשמיד את תמונות הפר-

העולם הזה

הנהר התענוג

אתלטיקה

הקנקן היה עברי

כאש החל צה"ל לערוך את אליפויותיו בענפי הספורט בלשו שני דברים שהיו את ההבדלים העיקריים בינה לבין אליפויות האגודות האזרחיות: הן נערכו בדיקות ובהכנה קפדנית; הן מה הספורטאית היתה נמוכה. אולם מאז השחרורים הגדולים, מיד לאחר המלחמה, נלדלו שר רות האתלטים בצבא. המחזה שנתגלה לעיני הצופים באליפויות צה"ל שנתקיימה לפני שבוע לא היה שונה מן הרגיל: מגרש מסודר ומטופח, תומורת צה"ל מנגנת, מספר זעום של צופים, חוסר ענין של ממש, פרט ל שלושה מתוך 15 המקצועות: מרצו 100, 1500, 5000 מטר. אזהרה הנח"ל יצאו מכליהם מ רוב שמחה כאשר נציגם בריצות הארוכות, זוגל סאק חתך סע מיים את חוט המסורה לפני הסבו ריס אברהם האקר (פפוד ההור כה) שהוביל בראש עד המסרים האחרונים, נכנע בסמוך לסוף. הגדיל לעשות ברוך חבאס (הפ קוד השמיני) שלא נותר לו לש רת בצבא אלא שבועיים נוספים, זכה בשלושה מקומות ראשונים. העשיר את יחידתו ב-18 נקודות יקרות. אך לתואר של הספורטאי הטוב ביותר על המגרש נמצא ראוי ללא ספק שחקן הכדורסל משה מחטי, שהוכיח כושר מצוין.

מקלות החלפה.... העובי
דה שהחיללים לא התאמנו מאו האליפויות האחרונה אלא בחור דש האחרון בלבד, י. מנעה מהם את חסולם של כמעט כל שיאי האליפויות הקודמות. דוגמה לטיור נות ספורטאית: בעת מרוץ הש ליחים התברר שהמארגנים שכחו לדאוג למקלות החלפה, פתרו את הבעיה בצורה מקורית. הם שכי רז מקל עץ דק בעוביו של עס רון, חלקוהו בין שמונה הקבור צות. אחד המקלות, שהרצים כנו אותם קסמי ארטיק, נשמש מידי האחרון של חיל האוויר, גרם לי טרגדיה קטנה על המגרש, כאשר קבוצתו נפסלה.

כדורגל

להשכיר: מאמן

כשיר המסך על הפרק רב התהילה של קבוצת הכדורגל הכח, וינה, נטלו אחד עשר הי שחקנים, ללא ספק בין הטובים בעולם בעת ההיא, את מזודותי הם, התפזרו לארצות תבל שר גות, הצילו עצמם מצפרניו של היטלר. בין המעטים שהעדיפו את ארץ המדבר פלשיתנה, היה אגון פולאק, רחב גרם ומנומס, שהחליט ללמד את שחקני מגרשי החול בארץ ישראל טרק בהלכות הכדורגל האירופי.

כדי להקדיש זמן רב לשעשוע כדורגל, היה צריך להיות פאטר ריוס אמץ ולגנוע ברעב.

מאז עבר כברת דרך קשה וא רובה, הוכרו לכסף כמאמן הי טוב ביותר בארץ. היה זה לפני כעשר שנים. בהיותו מאמן מכבי תל-אביב, הדחים את חובבי הי ספורט כאשר פטר את הכוכבים המזדקנים, הטיל את המעמסה על קבוצת הנוער מיכאל אותה הפך כעבור זמן קצר לקבוצה מס' 1 של ישראל. לאחר הישגים גרז לים בארץ ומחוצה לה, נטש פול לאק את קבוצתו, כחוצאה מריב עם שחקניה, מצא כר נרחב לע בודה בערי הארץ אליהן הוזקק על ידי עשרות קבוצות שרצו לא מץ לעצמן את המאמן הרגול.

השבוע עזב פולאק, לאחר חד שי אימון אחרים, גם קבוצה זו. בין הסבות: הביים, ללא ידי עתו, של המשחק עם הפועל ראי שון, בו מסרו 11 החיפאים כתב כניעה מתוכנן, במסרה להציל את האחות הראשונית מירידה לי ליגה השניה, גרמו על ידי כך לעצמם ירידה מן המקום השני בליגה הראשונה.

פתרון החידון המוסיקלי

סדרה ראשונה

(1) מגדלסון פליקס — ברתולודי (2) שופין פרדריק (3) רוסיני ג'אקינו (4) וגנר ריכרד וילהלם (5) צייקובסקי פיטר (6) באלאקירב מילי (7) שיינברג ארנולד (8) סבליוס יאן — גריג אדווארד (9) 4 סימפוניות (10) ראחל מוריס — אינו חבר הששיה הצרפתית.

סדרה שניה

(1) הסוטה "מנגינת מים מלכותית" — ג. פ. הגדל (2) סמפונית "הפרידה" — יוסף היידן (3) סמפונית "הירואיקה" — לודוויג יאן בטהובן (4) רפסודיה בנוסח ה"בלו" — ג'ורג' גרשוין (5) סמפונית קלאסית — פרוקופייב (6) "פיטר והזאב" — פרוקופייב (7) "מעשה בחייל" — סטראבינסקי (7) סמפונית ספרדית — לאלו. זהו בעצם קונצרטו לכנור (8) "בריאית העולם" אורטוריה להידן; "בריאית העולם" — בלס לדיוס מיו (9) "צפור האש" — סטראבינסקי, "תרגול הזהב" — רימסקי-קורסקוב, "אגם הכבורים" — צייקובסקי (10) וריאציות "אניגמה" (חידה) מאת אדוארד אלגר.

סדרה שלישית

(1) "בוריס גודונוב" — מוסורגסקי (2) סיגור — מופיע ב.הספר מסביליה" מאת רוסיני וב.גשואי פיגרו" למוצרט (3) "אוברון" מאת זכר (4) "פארגי ובס" לגרשוין (5) "כרמן" מאת ביוזה (6) "שמשון ודלילה" — לסן-סנס (7) "ספורי הופמן" — לאופנבאך (8) וילהלם טל — לרוסיני (9) "אאידה" — מאת חרדי, "תאיס" — למסנה (10) "מאנון" — מאת מסנה. האחרות הן של חרדי.

סדרה רביעית

(1) פרנץ ליסט (2) סרגיי רחמיניוף (3) ג'ורג' אנסקו (4) לילי פנס (5) אלברט שחיצר (6) ניקולו פגניני (7) סבלו קואלס (8) יתודי וחפציבה מנוחין. ישה חפץ — עמנואל ביי. שון גולדברג — לילי קראוס (9) תזמורת סמפונית ממינאפוליס בניצוחו של ומיטרי מטרופולוס. תזמורת סמפונית מלונדון בניצוחו של סיר מלקולם סרגנט. תזמורת חברת הקונצרטים שליד הקונסרבטוריון בסריס — שרל מונש (10) חונה לגובסקה — נגנית צ'מבלו. השאר, סטנדרנים בלבד.

בפרס ראשון — כרטיס מינוי (חינם) לתזמורת הפילהרמונית, זכה רוני אוקסנברג, בוגרשוב 12.

בפרס שני — כרטיס מינוי (בתשלום מוזל) לתזמורת הפילהרמונית, זכה יעקב בוכמן, רחוב יפו, מול אנד — ירושלים.

אגוד בניני האומה

המחלקה לאמנות

יפיעו בקרוב



יובילי סינגרס

ההקה המפורסמת שז זמרים כושיים מארה"ב
כל אחד בפני עצמו הוא זמר מחונן אולם בצוותא — אין דומה להם... דטרויט ניו.

...אין שני לשירת ה"ספיריטואלס" שלהם והיופי וליטוש שהם נתנו לתכניהם המגוחות.

ניו יורק הרולד טריביון (הוצאה של פריז) "ההופעה באולם "גוא" חרוטה בזכרוננו כאחת התופעות הנהדרות ביותר של אגנות ספונטניות... "לס"ארט", פריז. בשלוב קולותיהם הערבים ניכר נסיון רב והבנה הדדית גדולה... ניו יורק טיימס.

מכירת הכרטיסים החלה בירושלים, תל-אביב ובחיספה (כל ההכנסות מוקדשות לקרן תרבות של האיגוד).



אבא! כשאיה גבול כאן
גרשה ליטען
ס'גריה עגלה
דוגמא?

אחים בזרנו בע"מ

פינרית יוסף

בתשלומים לשעורים נוחים
גרמפונים חשמליים רגילים או מחיפתי תקליטים עם זכרי, דוגמ-פליי. רק מתוצרת אנגליה וארצות-הברית

נצל את ההזדמנות המיוחדת

מבחר עשיר של תקליטים רגילים ו"לונג-פליי"

סינפאניה
בע"מ
תל-אביב, רח' בן יהודה 29

רדיו-דוקטור

תל-אביב, רחוב אידלסון 4, טלפון 5195 מעבדה מיוחדת בשביל:

א. פדור שד מגברי קוד
ב. חקטטה על סרט (TAPE RECORDER)
ג. תקון שד מקדטי-רדיו

גם מפני גשם



— מגן —

הסוכך

נוסד ב'1934

רחוב הרצל 89, תל-אביב
טלפון 5473

צינורגריסה
י. רינדזונסקי

רח' הקישון 6, תל-אביב

פסנתרים

קניה — מכירה — תקונים
כוזנים
וסטרמן את ספיר
תל-אביב, רח' רש"י 9

הודעה לפותרי התשבצים



מפעם לפעם היתה מפסיקה בעד שטף זכרונותיה וחזרת לאותו ענין. ואחר העלתה מכרה כי נתן חולה היה בלבו, ומן הסתם, ברגע הקרב המכריע, נתקף בחולשת-לב וזו היתה הסיבה לכשלונו האחרון.

זוכרני, צווחת על המשרתת להביא לי ספל קפה ועוגה, העוגה היתה מרוחה בריבה אדומה, וכאשר החיליתי נוגס בה, נזלו בין אצבעותי טפות אדמדמות של ריבה; ולי נדמה היה כאילו דם זב מדי.

קמתי והלכתי משם.

רק לאחר זמן ממושך נפגשנו בשנית. ביום השנה הראשון. האפילו את חדר האוכל, תלינו וילאות שחורים, הדלקנו נרות מתחת לתמונות החללים. הכל היה מבוסס ומעורר טעם תפל. המלחמה נסתיימה, וחיינו נעשו שלווים ושקטים. מאוירת ימות המלחמה, לא נותרו לנו אלא בלתי אם זכרו נות הולכים ומטשטשים מיום ליום.

הנה נתאספנו להעלות את זכרון הנופלים. אולם האבל יימוג עוד בטרם חשק השמש. שהרי בעוד שעה נסלק את הוי' לאות, נכבה את הנר, נטמין את התמונות במגירת השולחן שבחדר המזכירות — ובחדר האוכל יודרו התורנים לערוך את השולחנות לארוחת הערב. בעוד שעות מספר יעלה שאון מאצל סדרן העבודה וליד הסעיף „מוסך המכוניות" ירשם שמו של משהו, ומעטים יעלו בזכרונם את השנים בהן היפיע אי שם מדי ערב שמו של נתן.

בתום האזכרה ירדה האם אל החדר שבו התגורר נתן, חדרם של ארבעה רחוקים. לא היה שם מאומה שדיו יכולים להראות לאם. שורה של מסות לאורך הקירות, אבק וגרבים מעלות צחנה המתגוללות על רצפה מלוכלכת, זה הכל. האב נשאר עמנו. הכנסתי אותו לחדר, שלא יראה כי צד מתחלפות „התפאורות" בחדר האוכל. נצטרפו אלינו כמה מחבריו של נתן. ישבו שותקים בהדר. רצינו לדבר על כל נושא שבעולם, וזולת העלאת שמו של נתן. היה זה מיותר ומעיק, לא רק לגבינו, גם לגבי האב.

הוא לא דבק שזכורו את בנו, לא רצינו להעלות על פנינו ארשת פנים עצובה. יתכן שנמאס לנו מחזה זה, אמת. נתן היה חברנו. זכרנו אותו, את הלצותיו הברירות והשונות, את כל פרטי קורותיו בחדר משכבה של זוגה פריזאית. זכורים לנו כל כינויי החיבה והגידוף שהטחנו זה בפני זה בשעות של רוגז. כיצד העלינו אותו יום אחד מן הבריות כשזוא מרפס ומסובא, כיון שלגם לגימה, יתירה מבקבוק הקירסאוו, וסופו נשפל למים שכור, שעה שמשינו רשם דגים, ועוד כהנה וכהנה. וזכרתי גם את כל דהלצות המרות אודות שבר הכלי הראשון שרכשנו למשק, טרקטור „אינטר-צניולן ט. 20". כיצד נתקיים כלי זה הודות לטרחתו של נתן. האב החשה ושתקנו גם אנו. לאחר רגעים אחדים הצליח המזכיר להסב את השיחה לאפיקים אחרים. סח בענין בוכנות נגרות מתוצרת צ'כית ואוסטרית שהיינו עומדים לרכוש. ובבת אחת נתעורר האיש. השיחה החלה קולחת בשטף צהיר. דברנו אודות הכל. מכוניות, עסקי חליפין, שער המטבע באוסטריה וכו'.

הוא גילה לנו כי קיבל רשיון-ייצוא לאריגי צמר משוֹבֵּחַ חים, וכן עומד היה לרכוש מכונית-טויה להקמת מפעל. רמזנו לו על אפשרות הקמת בית-החרושת בתחומי המשק, אולם האיש רק נענע בראשו. כאומר: נחתי לכס את בני, והכשלחם אותו. האם תרצו להכשיל את עסקי ?

הוא התענין לדעת מה מחירו של מטר מעוקב עץ אורן לבן, בהשוואה למחירו של עץ אשור אדמדם. וכאשר נתברר לו כי מחיר האשור גבוה פי שלושה ממחיר האורן, צץ בראו שו רעיון: ובכן, אמר לנו, אארוז את המכוניות בלווחי אשור. זה אמנם יעלה את מחיר ההובלה הימית, מפאת משקלו הכבד של עץ האשור, אולם הרווח ממכירת העץ לתעשיית רהיטים, יעשה לכדאי את הענין.

ובו במקום תקענו כף להסכם. הסכמנו לקנות מידיו את כל כמות לוחי האשור שיצליח להעביר ארצה, ללא תשלום מכסים ומסים, שאינו חל על הארצות, לתעשיית הנגרות שלנו. יצאנו משם והלכנו לכבר המשק המרכזית. אמו של נתן כבר חתנה לנו. השנים נכנסו למונית — ונסעו.

ולוחי האשור הקירקס ? סבורני שמעולם לא הגיעו לידינו. נו, בעצם, כלל לא נתכוונו לקנותם מידי. פשוט, רצינו להסית את דעתו ולבדלה קצת.

והוא שרצה להתבדר — הניח לנו להוליכו שולל.



עתה הלך בשנית. הוא נהרג כעבור שלושה שבועות, בהתקפת מצח על משלס מצרי ברור. אשו של להביור שרפתו כליל.

מזור ומזעזע: כל חברינו שנפלו לא השאירו אחריהם בלתי אם שרידים בלתי מוגדרים. לעולם לא נדע אל וזאי כי אמנם את חברינו, ולא אחרים, קברנו בגבעה בביתנו.

בבוא אלינו הבשורה — ירדה עלינו שתיקת-מועקה. איש לא ידע מה ידבר. האשמה רבצה על לבות כולנו. אכן, מקרה של יומיום במלחמה. הצבא אינו חברת ביטוח, ומי שמתגיס, חייב לראות את אפשרות שיבתו בשלום הבית כמקרה מוצלח.

רצינו להביא את גופתו אל המשק, לאחר שנודע לנו, כי המצרים יאותו להחליף אותה בגופת קצין מצרי. אך הצבא הזרזו, קברו בתלקה צבאית, והטיל איסור להוציא משם. מזור היה גורל הנופלים: את עצמות הראשונים הלכו חברינו לחפש על הגלבוץ, חודשים לאחר שנכבש בשנית



אזור הקרבות. אכן, מצאו באחת הגיאיות שרידי עצמות. לנו ספרו כי מצאנו בדיוק במקום בו נפלו, לפי עדות חברים לקרב. אולם את האמת לא נדע לעולם. נתן נקבר בדרום. ליום השלושים החלטנו להביאו אלינו.

זוכרים אתם את פרשת אנטיגונה? כמו בלב אותה יוגיה פעמו אף בנו רגשות עתיקים. בערב אחד שלחנו מכונית צבאית גנובה אל אזור הקרבות. ובו בלילה הפרונוה והעלינו את ארונו למכונית.

אותו יום באו אלינו לראשונה דוריו של נתן. האב נראה מאושש, אך האם לבושת השחורים כרעה וקרה בשביל השדה המוביל אל גבעת הקברים. תמכנו בה, ומשסיימנו להטיל עפר לבור, נתעלפה.

ימים לאחר מכן, בקרתי בדירתם העשירה. האם ישבה ודברה אתי על בנה; האב, שאל בית מסחרו באתי לראשונה, טרוד היה בעניניו, שהשקיע בהם את כל מרצו, והוא ששלח „ג' אל האם, אך הזהירני, לבל אביאנה לידי התרגשות. „אסור לה להתרגש, עלולה היא להתקף בשבץ".

ישבתי, אפוא, לפניו, והנחתי לה להסיח באזני את קו" רות חי ילדה. היא הביאה אלבום והראתה לי תמונות מימי ילדותה, בעוד אני רושם בפנקסי פרטים ותאריכים.

לפתע קמה והטיחה בפני: „אתם כולכם אשמים במותו. אסור היה לכם לשלוח אותו! נצלחם את טוב לבו, אתם כולכם נצלחם בוכותו. נתן היה רק ילד, ופעם אחת כבר שלחתי אותו לצבא. מדוע הנחלם לו ללכת בפעם השנייה? „אתה, הוסיפה, „בתוהו"ך טובות. רואה אני. אולם הן תבין כי אינני יכולה לשכוח כי יכול היה להיות חי עכשיו, אלמלא הפקרתם אותו, והוא הרי לא היה מחויב ללכת".

החשתי והשתתי ראשי. אלי נתכונה. אלי, שדחיתי את גיוסי שלי, בתואלי. שאיני יכול לסגל עצמי לקבלת פקודות באוטומט. הבלים ושטויות! פשוט משתמט הייתי, גם אם בחסות נימוקים שונים ומתקבלים, כביכול, על הדעת. מש' תמט — אף כי כל ימות המלחמה טורח הייתי בחפירת תעלות ושוותי-מגן באדמת הבולת של המשק. משתמט — אף כי בלילה — ישנתי לא אחת בגבדי כשליד מטחי מוצב המקלע, נכון לפעולה.

חבריו בקבוצה החליטו לקבור אותו עד הגבעה ישיר המשק... במכונית גנובה נסעו אל בית הקברות הצבאי... שם חזרו עד מבצע אנטיגונה.

נתן היה השלישי. מיד לאחר ההפוגה הראשונה. שני חללינו הראשונים נפלו והיינו חייבים להשלים את המכסה „שהת" חייבה הקבוצה לתת לצבא.

הפעם קשתה הבחירה. שכן לא היו אלו גיוסים להגנה, בה נדרשים היינו לתת מ"כ לקורס בן שבועיים, או לגייס סייר לתקופה של מחצית השנה.

הפעם היה זה שונה ואחרת. שונה בתכלית. לא עוד קסטות עם ערבים באלות ומקלות קפיץ, תגרה שיוצאים ממנה בסרי" טה, קלה או כבדה של מה בכך. השנים שנפלו המחישו לנו לראשונה את מלוא רצינות המעשה. שני חללים ראשונים במרום גבעה שטרם ידעה קבר.

צריכים היינו, איפוא, לתת שנים חדשים במקום הנופלים. ופתע (ואולי שלא במפתיע כל כך) לא נמצא איש שיתנדב. (האמנם נפלה חדרה בתוכנו והכל ראו ארשת פנים של אב שכול שבא אלינו לשאול: „איה בני?")

החשינו אז. כי לא ידענו דבר ברור. הם נעדרו בקרב נסיגה; מה יכלנו להגיד לאב, ואולי רק נשבה, חשבנו, או נעדר ועוד יימצא? על כן לא יכלנו אלא להתחמק ולשתוק... ברחנו מלפניו, כאדם הנס ממצורע).

זכר אני מה מיגעים היו אותם ערבי-שיחה ממושכים, כאשר לחצו עלינו למהר ולהודיע מי הם שני מתנדביו. אחת, נאמר לנו, יבחר הצבא עצמו בשנים מחברינו. איש הביט בפני רעיו וציפה לשמוע מי ראשון יקום ויאמר מלה גואלת: „אני מתנדב".

אולם מתנדבים לא נמצאו בינינו אותו ערב, ואף לא בערב שלאחריה. נראה כי לא תמצא דרך אחרת, אלא להפיל גורל. היו בינינו כאלה שחשנו ששלחם. אחד, משום שהיה מרכז ענף, שני — כי זה עתה נולד לו בנו בכורו, איש איש ונימוקיו אתו. וכגודל השתיקה והמבוכה, כך גדלה בושת הפנים. עד שקם המא"ז, בחר אמין וישראל והסיח בפני כולנו: „האם אין מתנדבים, אלך אני!"

אמרו לו: „אתה תפקידך להשאר פה. אתה תגיד לנו מי הוא אשר ילך".

אמר לנו: „אין ברוצני לומר לאיש, לך אתה, כדי שלא יאמרו לי אי פעם כי שלחתיו למות. מוטב לי, על כן, כי אלך אני בעצמי".

רבים היו שרצו כי נפיל גורל. סבורים היינו שאם נטיל על אדם או על ועדה של שניים, לקבוע מי חייב להתגייס, עלולים הם בבחירתם להניח לגימיקים אישיים לעוות את שיקוליהם.

הציע פלוגי: „יפה. נטיל גורל. אולם נוציא מכלל הגורל את האנשים שנוכחותם במשק היא הכרחית". הצביעו — ונטה הרוב להצעתו.

למחרת בערב נחחדשה השיחה. קראו את רשימת האנשים היוצאים מכלל ההגדרה. והנה הם כמחצית חברי המשק. קמה צעקה: „מדוע זה אתם מחלקים אותנו לאנשים חשר בים, שחללה להם לסכן את עורם, ולאחרים — שחיייהם הפקר? והיתה הכנה, באזרנו „אחרים", למרבית הרחוקים ולחדשים שטרם נשתרשו במשק ובחברה, וטרם נקלעו לשום ועדה חשובה..."

היתה המהומה רבה, והשעה דוחקת, כי למחרת בבוקר תם המועד שהקציב לנו מטה המחוז.

או קם נתן ואמר: „אני אלך!"

נדמה, פתאום נשבה רוח צחה, במחנק האולם. האנשים הביטו מבוששים זה בפני זה. רוח כלולם.

למחרת ארו את חפציו בתרמיל גב, שהוריש לו צבא ה. מ. הבריטי, ונסע להתייצב במטה המחוז.

נתן, בחור צנוע וגבוה היה וכהיר שער. הוא היה אצלנו האהראי למוסך הטרקטורים, אליבא דאמת, עד שרכש נסיונו בפרוק והרכבת מכוניות, גרם להן קלקולים לא מעט, אולם סופו נשטל לקח מכשולותיו ונהמתה. לא היה בינינו אותה שעה איש שיחליפנו בעבודתו, אולם סברנו שייקל לנו למצוא את המחליף, למצוא מתנדב אחר תחתיו. לא אטעה אם אומר שהיתה זו שעת חולשה כללית, חולשה שלא הנחנו לה לתקוף אותנו בשנית.

נתן היה בן למשפחת סוחרים מתבוללת ועשירה. רק רודניו של היטלר גרשה אותה ממולדתה. אחיו של נתן, שהיה קומיניסט, נסע עם בוא הנאצים מורחה, וסופו שנעשה בתום מלחמת העולם השנייה אישיות נכבדה במפלגתו. את הוריו ונה, והללו ראו בנתן בן יחיד. שנים מספר קודם לפרשת התגייסות זו, בימי ההתנדבות לבריגדה, נבחר נתן ללבוש את מדי הצבא. אמנם אז רבו הקופצים לשליחות זו, ונתן זכה בה מבין קרוב לתריסר מתנדבים.

שנתיים שהה באירופה, וחזר אלינו בריא ושלם. רוח היה, בן 27, וידע לחזק ולהחל, והיה מוסיף שמחה בכל מסיבה. לתלים היה מלגלג סטורים הקשורים בפרשת הברחת המעפילים, בעסקי בורסאות חלופה (כשרון שירש מאביו) ובטיבן של נערות הולנד שופעות הבשרים.